

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

KUO SKIRIASI VILNIAUS IR SUVALKŲ SENAMIESČIAI? – **Petras Maksimavičius** 4

ŠVIETIMAS

MOKSLO METAI PUNSKO SAVIVALDYBĖS VAIKŲ DARŽELYJE – **Vida Jolanta Stankevičienė** 5
 2023/2024 M. M. SUVALKŲ LIETUVIŲ VAIKŲ DARŽELYJE – **Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė** 8
 PIRMIEJI MOKSLO METAI SUVALKŲ LIETUVIŲ PAGRINDINĖJE MOKYKLOJE – **Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė** 10
 VIDUGIRIŲ PAGRINDINĖJE MOKYKLOJE – **Teresė Jonuškienė** 12
 SEINŲ LIETUVIŲ „ŽIBURIO“ MOKYKLOJE – **Algirdas Vaicekuskas** 13
 LANKĖME BELOVEŽĄ IR BALSTOGĘ – **Vida Uzdilienė** 17
 MUZIKA JUNGIA ŠIRDIS IR VIENIJA TAUTAS – **Vida Uzdilienė** 18

KULTŪROS BARUOSE

„JOTVOS“ ŠOKĖJŲ KARTOS SOSTINĖJE – **Jurgita Stankauskaitė** ... 20

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

SIMONO DAUKANTO PAMOKOS – **Darius Kuolys** 22

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA 26

SKELBIMAI

Viršeliuose:

„Jotvos“ šokėjai jubiliejinėje Lietuvos dainų šventėje „Kad giria žaliuotų“ (Jurgitos Stankauskaitės nuotr.)

Liepos 6-ąją Seinuose sugiedotas Lietuvos himnas (Irenos Gasperavičiūtės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
 tel. (+48) 87 5161 416
 www.e-ausra.pl
 ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
 16-500 Sejny,
 ul. Wileńska 9
 tel. / faks. (+48) 87 5162 125

Vyr. redaktorė Irena Gasperavičiūtė
 Redakcijos sekretorė Alicija Krakauskienė
 Stilistė, korektorė Birutė Burdinaitė-Ołów
 Techn. redaktorė Aldona Jonušonytė
 KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
 Rasa Žukauskienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2024-07-12

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
 Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
 SWIFT / BIC kodas POLU PL PR

**DOFINANSOWANO
ZE ŚRODKÓW
BUDŻETU PAŃSTWA**

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH
I ADMINISTRACJI

**DZIAŁALNOŚĆ ZMIERZAJĄCA DO OCHRONY,
ZACHOWANIA I ROZWOJU TOŻSAMOŚCI
KULTUROWEJ LITEWSKIEJ MNIEJSZOŚCI**

**Wydanie dwutygodnika "Aušra"
i kwartalnika dla dzieci
mniejszości litewskiej "Aušrelė"**

DOFINANSOWANIE
406 000 zł
CAŁKOWITA WARTOŚĆ
445 080 zł
DATA PODPISANIA UMOWY
04-03-2024 r.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Leidyne reiškiama tik autoriaus (-ių) nuomonė ir ji negali būti tapatinama su oficialia Vidaus reikalų ir administracijos ministro pozicija.

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Visą savaitę turėjome tikrą sie-
los puotą. Kalbu apie Dainų ir
šokių šventės 100-ąjį jubiliejų.
Nenuostabu, kad 2003 m. lapkričio 7 d.
UNESCO paskelbė Estijos, Latvijos ir
Lietuvos Dainų švenčių tradiciją žmo-
nijos žodinio ir nematerialaus kultūros
paveldo šedevru. Visą pirmąją liepos
savaitę stebėjome neįtikėtino grožio re-
ginį: kas Vilniuje, kas per televiziją. Tai
100 metų kelių kartų kūrybinis darbas.
Stebint per televiziją galima buvo ža-
vėtis unikaliais vaizdais, pvz., sušok-
tais tautinių audinių raštais. O kiek
teko bendrauti su šventės dalyviais,
– visus užbūrė ten tvyrojusi pakilumo
ir bendrumo atmosfera. Nuostabu. Tai
neužmirštama patirtis jaunimui, ku-
riam šiandieną dažnai atrodo patrau-
klesnė moderni Vakarų kultūra nei iš
senovės glūdumos atėjusi sava.

Esu rašiusi apie Lietuvoje esančią
lietuviams šventą vietą – Kadrėnų
kaimą netoli Ukmergės. Tai monsinjo-
ro Alfonso Svarinsko įkurtas Didžio-
sios Kovos apygardos partizanų parkas.
Kiekvienų metų liepos mėnesį čia vyks-
ta patriotinio pobūdžio renginys, daž-
niausiai skirtas paminėti Lietuvai
svarbų disidentą ar kunigą. Šiomet
liepos 14 d. vyks Lietuvos laisvės ko-
votojų atminimo šventė, bus paminėtos
parko įkūrėjo monsinjoro A. Svarinsko
10-osios mirties metinės, atnašauja-
mos šv. Mišios, skaitomas pranešimas
apie Ukrainos kardinolą Josyfą Slipųjį
ir Alfonsą Svarinską. Kodėl rašau apie
tą gana nutolusią nuo mūsų vietą ir
patį renginį? Todėl, kad verta pažinti
Lietuvą. Atėjus vasarai, galima sėsti
į automobilį ir per vieną dieną nuva-
žiuoti ir grįžti. Šiandien važinėjam po
visą pasaulį, nepamirškime, kiek gro-
žio, prasmės ir įdomumo slypi čia pat,
už sienos.

Mielieji,

pasveikinkime vieni kitus ir Lietuvą su mūsų Valstybės diena!

Šiandien Liepos 6-ąją švenčiame laisvi. Laisvė – tai mūsų indėlis ir pagarba valstybei.
Būkime atsakingi dėl mūsų šalies ateities, dėl jos likimo ir išlikimo.

Šiandien, vienintelio Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo dieną, ranką prie širdies padėję
giedosime Tautišką giesmę. Tai tapo tradicija, kaip jau šimtmete tradicija tapusi Dainų šventė,
suburianti po visą pasaulį pasklidusius lietuvius.

Švęskime mūsų Valstybės dieną didžiudamiesi ir brangindami Tėvynę. Ir toliau puoselėkime
nepriklausomos valstybės idėją ir tradicijas, nesvarbu, kur gyvename – visi kartu esame Lietuva ir visi
kartu kuriame ir puoselėjame globalią Lietuvą.

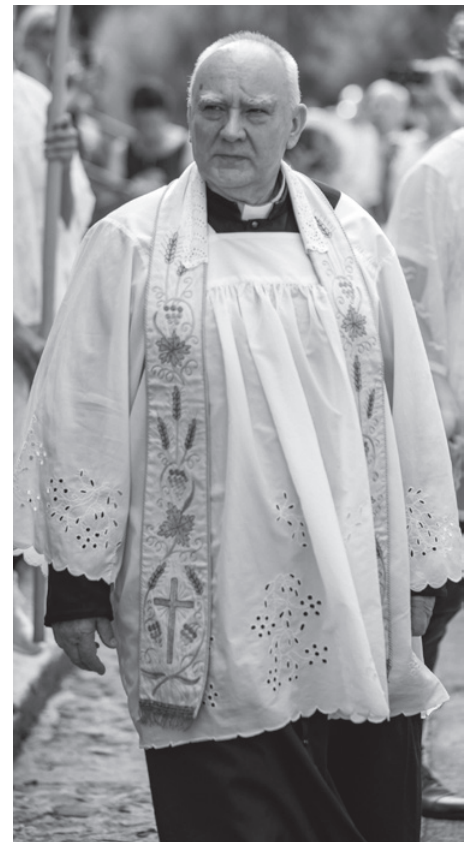
Užsienio reikalų ministras
Gabrielius Landsbergis

Dėkoju Dievui,
kad galėjau Punske
4 metus vikarauti
ir 25 – klebonauti.

Dėkoju visiems
parapijiečiams ir svečiams
už nuoširdumą
ir bendrą kelią,
nueitą per šiuos 29 metus.

Telaimina visus jus Dievas.
Dabar būsiu
kunigas emeritas,
turėsiu daugiau laiko
ir melsiuosi už jus visus.

Kun. Czesław Bagan

Kuo skiriasi Vilniaus ir Suvalkų senamiesčiai?

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Tai retorinis klausimas, susijęs su vienu labai konkrečiu reikalu. Liepos 6-ąją, kai visame pasaulyje gyvenantys lietuviai šventė Valstybės ir Tautiškos giesmės dieną, Vilniuje įvyko Balstogės universiteto Vilniaus filialo, veikiančio Lietuvoje nuo 2007 m., naujų patalpų atidarymo ceremonija. Matyt, ši diena pasirinkta neatsitiktinai ir parodo ne tik visai neblogus Lietuvos ir Lenkijos aukščiauųjų valdžių santykius, bet ir Lietuvos valstybės politiką čia gyvenančios lenkų bendruomenės atžvilgiu.

Nuo pat Balstogės universiteto Vilniaus filialo gyvavimo pradžios buvo stengiamasi, kad jis turėtų naujas patalpas. 2021 m. spalį pasirašyta sutartis dėl jų statybos. 2022 m. rugsėjį padėtas kertinis akmuo, o 2024 m. liepos 6 d. perkirpta naujų patalpų atidarymo juosta. Investuota daugiau nei 10 mln. eurų. Finansavo Lenkijos Respublikos mokslo ir aukštojo mokslo ministerija bei Balstogės universitetas, kaip iškilnių metu pažymėjo filialo dekanas hab. dr. Jeżis Halickis (Jerzy Halicki). Jis vylėsi, kad naujasis pastatas taps vieta, kurioje gims naujos idėjos ir kuri skatins studentų ir darbuotojų tobulėjimą.

Atidaryme dalyvavusi Lenkijos Respublikos Senato pirmininkė Małgożata Kidawa-Blonska (Małgorzata Kidawa-Błńska) išreiškė viltį, kad filialas prisidės prie dar geresnio Lenkijos ir Lietuvos mokslininkų bendradarbiavimo, o universitetas išugdys žmones, kurie spręs, kokios mūsų šalys bus ateityje. „Diena, kai atidaroma mokykla, visada yra džiugi. Bet kai atidaromas universitetas – toks gražus ir modernus – tai tikrai didelė laimė. Niekas taip nesuartina

žmonių kaip mokslas, kultūra ar mokykla. Universitetas formuoja žmones, kurie nuspręs, kokios mūsų šalys bus ateityje. Geras universitetas, kuriame kartu studijuos studentai iš Lietuvos, Lenkijos ir kitų šalių, yra labai svarbi vieta“, – atidarymo metu kalbėjo Lenkijos Senato pirmininkė.

Lietuvos Respublikos Seimo pirmininkė Viktorija Čmilytė-Nielsen, atidarydama naująjį universiteto pastatą, sakė besivilianti, kad jis taps naujų žinių vieta, naujos kartos jaunų ir ambicingų žmonių kalve, kurie padarys pasaulį geresnį. „Šio pastato statyba rodo, kad Lietuvos ir Lenkijos santykiai sėkmingai ir sparčiai plėtojami. Balstogės universiteto filialas Vilniuje buvo įkurtas 2007 m., kai mūsų šalių ir tautų santykiai buvo gana įtempti, kupini įtarumo, nepasitikėjimo. Įsteigus filialą ir pradėjus jo veiklą, mūsų santykiai palaipsniui gerėjo ir virto dabartine Lietuvos ir Lenkijos strategine partneryste“, – kalbėjo Seimo pirmininkė.

Ji pažymėjo, kad po septyniolikos metų Balstogės universiteto Vilniaus filialas pagaliau turės savo modernias

patalpas. Tai didelis Lietuvos ir Lenkijos diplomatijos, Balstogės universiteto ir lenkų bendruomenės Lietuvoje laimėjimas. Seimo pirmininkė patikino, kad Lietuvos politinės valdžios, Seimo, Vyriausybės, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos požiūris į Balstogės universiteto Vilniaus filialą yra neabejotinai teigiamas. „Jūs esate svarbi mūsų aukštojo mokslo sistemos dalis. Jūs atliekate funkciją, kurios valstybiniai universitetai Lietuvoje neatlieka visa apimtimi. Esu įsitikinusi, kad šalia didesnių universitetų yra nišų, kurių jie neužpildo, nes nėra tokie lankstūs, ir jas turėtų užpildyti tokios institucijos kaip šis filialas“, – pridūrė ji.

Lenkijos Respublikos ambasadorius Lietuvoje Konstantas Radzivilas (Konstanty Radziwiłł) naujų patalpų atidarymą apibūdino kaip Lenkijos ir Lietuvos bendradarbiavimo bei lenkų bendruomenės Lietuvoje šventę. „Universitetas netrukus turės tūkstantį absolventų. Filialas plečiasi, ir šis pastatas yra to įrodymas. Tai nepaprastai svarbus projektas Lietuvos lenkų bendruomenei. Tai centras,

Balstogės universiteto filialas Vilniuje

Is Petro Maksimavičiaus albumo

kuris turi galimybę tapti tikru mokslo centru Lietuvos lenkams, kuris taip pat kasmet rengia absolventus, maitinančius šią Lietuvos lenkų bendruomenę“, – sakė ambasadorius. „Šiandien didelė bendradarbiavimo šventė, visų pirma dviejų valstybių lygmeniu. Tai, kad čia esanti ne tik Senato pirmininkė Kidava-Blonska, bet ir ponja Čmilytė-Nielsen, yra, galima sakyti, šio bendradarbiavimo įrodymas, – pridūrė jis. – Dar viena svajonė, apie kurią ne kartą kalbėjome, yra ta, kad šis universitetas šioje naujoje vietoje taptų kalve ateinančioms kartoms, visų pirma mokytojams lenkiškoms mokykloms Lietuvoje.“

Naujosiose patalpose, kurių plotas – daugiau nei 3000 kv. m, bus vykdoma mokymo ir mokslinių tyrimų veikla, rengiami kursai, mokymai, konferencijos, akademinės ir lenkų bendruomenės susitikimai. Filiale siūlomos keturios studijų kryptys: ekonomika, Europos studijos, informacinės technologijos ir ikimokyklinis bei priešmokyklinis ugdymas. Ateityje pasiūla bus plečiama. Dėl modernios pastato įrangos, įskaitant kompiuterių laboratorijas, biblioteką ir auditorijas, bus sudarytos puikios sąlygos studentams mokytis ir tobulinti savo įgūdžius.

Tai nepaprastai svarbus lenkų bendruomenei Lietuvoje projektas. Mat bus ugdomas jos intelektualinis elitas – mokslininkai, mokytojai, visuomenininkai, politikai... Kita vertus, norėtuši, kad per iškilmes išsakyti žodžiai pasiektų ir mūsų kraštą. Žinoma, visų pirma turiu omenyje lietuviškos mokyklos kūrimo Suvalkuose istoriją, nesibaigiančias problemas dėl Lietuvos nupirkto pastato remonto darbų, leidimų išdavimo, kultūros paveldo tarnybų keliamus reikalavimus. Pasirodo, kad Suvalkų senamiestyje žymiai sudėtingiau šiuos klausimus spręsti nei Vilniaus senamiestyje.

(Naudotasi šių svetainių paskelbta informacija ir citatomis: www.lrt.lt; www.urwb.edu.pl; www.naukarwopolsce.pl.)

Mokslo metai Punsko savivaldybės vaikų darželyje

MRF MEDIJŲ
RĖMIMO
FONDAS

VIDA JOLANTA STANKEVIČIENĖ

Greitai prabėgo 2023/2024 mokslo metai. Atrodo, dar visai neseniai vaikai atvėrė darželio duris ir nedrąsiai žengė pirmus žingsnius. Darželyje dirbo penkios vaikų grupės: dvi lietuviškos 3–4 metų „Meškiukų“ ir „Ežiukų“, dvi lietuviškos 5–6 metų „Varlyčių“ ir „Boružėlių“ bei viena lenkiška „Nykštukų“. Punsko savivaldybės vaikų darželį lankė 98 ugdytiniai. Vieniems tik prasidėjo atostogos, kiti – taip pat atsisveikino su darželiu.

Darželyje vyko tikybos ir anglų kalbos pamokėlės, su kalbos sutrikimų turinčiais vaikais dirbo logopedė, o ugdytiniais su specialiais poreikiais buvo užtikrinta psichologės ir oligofrenopedagogės pagalba. Mokytojos kėlė savo kvalifikaciją, dalyvaudamos įvairiuose mokymuose, seminaruose, konferencijose, tuo pačiu keldamos ir mūsų įstaigos ugdymo lygį.

Pagrindinė veikla mūsų darželyje – tai žaidimas bei žinių perteikimas. Vaikas įgyja sėkmingam mokymuisi mokykloje reikalingų kompetencijų: komunikavimo, meninę, socialinę, sveikatos saugojimo, pažinimo. Siekiame sukurti saugią, inovatyvią aplinką grupėse ir lauke, kuri skatintų vaikų aktyvumą, kūrybiškumą ir smalsumą. Per visus mokslo metus daug ką nuveikta. Nemažai dėmesio darželyje skiriame tautinių tradicijų, dvasinės kultūros vertybių puoselėjimui. Punsko savivaldybės vaikų darželyje ugdoma inovatyviai: patirtinis ugdymas vykdomas per vaikų patirtį, atliekant

tyrimus, eksperimentus, stebėjimus, atradimus, kuriant netradicinius ir tradicinius kūrybinius darbus.

Kaip ir kiekvienais metais, darželio vaikučiai daug dirbo, mokėsi, dalyvavo įvairiuose konkursuose, festivaluose, išvykose. Spalio mėnesį buvo nuvykę į kiną Suvalkuose, kur žiūrėjo gražų filmą apie šaunių šunelių komandą („Psi Patrol“). Gruodžio 6 dieną vaikučiai šventė Mikalojaus gimtadienį. Prieš Kalėdas kepė šiomis šventėmis kvepiančius meduolius ir juos patys puošė. Gruodžio 22 dieną į Punsko savivaldybės vaikų darželį atvyko ilgai lauktas Kalėdų Senelis. Kiekviena vaikučių grupė parodė jam savo trumpą programėlę. Darželinukai Senelį pasikvietė į koridorių prie eglutės. Vaikai buvo labai laimingi, galėdami su juo pabendrauti, nusifotografuoti, pasiimti dovanėles. Sausio mėnesį darželinukai kartu su mokytojais prisijungė prie akcijos „Pergalės šviesa“.

Darželio ugdytiniai mielai dalyvauja įvairiuose konkursuose. Sausio mėnesį Seinuose buvo apdovanoti Seinų apskrities sanitarijos ir epidemiologijos stoties paskelbto konkurso 2024 metų profilaktiniam kalendoriui su vaikų piešiniais sudaryti (įgyvendinant nerūkymo programą „Tyras oras aplink mus“) dalyviai bei laureatai.

Sausio 20-ąją vaikučiai parodė kartu su auklėtojais paruoštą iškilmingą programėlę, skirtą Senelių dienai. Šventė vyko Punsko kultūros namuose. Ji viena iš labiausiai laukiamų visų

Iš Punsko darželio archyvo

anūkų švenčių. Tuomet visas dėmesys skiriamas mylimiems seneliams. Anūkeliai savo meilę atskleidė dainuodami, šokdami ir deklamuodami eilėraščius. Darželinukai paruošė spalvotus atvirukus ir įteikė juos seneliams. Vasario 13 dieną darželio ugdytiniai šventė karnavalą. Vaikai labai mėgsta kaukių balių, nes kiekvienas nori pasigirti savo įdomiais drabužiais, kuriais persirengia.

Iškilmingai paminėjome Vasario 16-ąją. Ši diena mums, lietuviams, labai svarbi. Tai vienybės, valstybingumo atkūrimo ir išsaugojimo simbolis, neatsiejamas nuo pagarbos savo tautos istorijai ir kiekvienam, kovojusiam už galimybę šiandien laisvai švęsti šį didingą įvykį. Skatiname, kad vaikai išsaugotų ir gilintų ryšį su gimtuoju kraštu, atskleisdami jo grožį, puoselėdami tautinės kultūros tradicijas, papročius, sudarydami sąlygas ugdyti tautinės savimonės pradmenis.

Vasario 29 dieną mūsų darželyje vyko edukaciniai užsiėmimai „Bitės – mūsų draugės“. Darželio ugdytiniai susipažino su bitučių gyvenimu, darbštumu bei reikšmingumu gamtai ir žmogui.

Mažylių grupių vaikučiai prisijungė prie Kauno Panevėžės lopšelio-darželio tarp-tautinio muzikinio projekto „Dainelė mano gimtinei“, kuris vyko nuo vasario 16 iki kovo

11 dienos. Muzikinis kūrinys buvo paviestas „YouTube“ platformoje. Iškilmingai šventėme Kovo 11-ąją. Buvo pakviesti ir ugdytinių tėveliai. Darželio vaikučiai šiai šventei ruošėsi iš anksto: gilino žinias apie Lietuvos istorinį ir kultūrinį palikimą, klausydami eilėraščių, dainelių ir legendų. Kiekvienos grupės vaikai įsijungė su savo išmoktomis dainelėmis, eilėraščiais. Skambėjo patys gražiausi žodžiai apie Tėvynę Lietuvą. Darželio ugdytiniai savo mažytėmis rankutėmis ruošė jai skirtus dailės darbelius.

Prieš pat Velykas vaikai dalyvavo pamokėlyje „Verbą rišu – tradicijas tęsiu“. Ponia Onutė Budzeikienė parodė ir pabandė su vaikais rišti velykines verbas. Kovo 21 dieną vyresniųjų grupių ugdytiniai prisijungė prie akcijos „Nenurašyk, o palaikyk“, skirtos

skatinti tolerantiškumą vaikams su Dauno sindromu. Taip ugdoma pagarba ir pakantumas žmogui, nepaisant jo neįgalumo.

Balandžio 12 dieną Seinuose buvo apdovanoti Seinų apskrities sanitarijos ir epidemiologijos stoties paskelbto konkurso knygai apie ekologinius produktus (lapbook) sukurti, įgyvendinant programą „Iš kur gaunami ekologiniai produktai?“, dalyviai ir laureatai. Balandžio 18-ąją darželinukai minėjo Žemės dieną. Ta proga darželyje Vygrių nacionalinio parko darbuotoja įdomiai papasakojo apie šio parko gyvūnus ir augmeniją.

Darželinukai lankėsi Punsko I laipsnio muzikos mokykloje. Vaikai pažino įvairius muzikinius instrumentus ir klausėsi gražaus koncerto bei dalyvavo edukaciniuose žaidimuose. Per visus metus vaikučiai mielai darė keramikos darbelius įvairioms šventėms. „Varlyčių“ ir „Boružėlių“ grupių vaikai dalyvavo Lenkijos lietuvių draugijos suorganizuotame XXXIII vaikų teatrų festivalyje „Raganė“ Seinų „Lietuvių namuose“. Parodė eiliuotą pasaką „Roputė“. Darželinukai mielai dalyvavo Dailiojo žodžio konkurse, kuris vyko Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje. Vyresnieji darželio ugdytiniai buvo nuvykę į IV vaikų šokių šventę „Bitute pilkoji“ Suvalkuose. Visi lietuviškų grupių vaikai

Iš Punsko darželio archyvo

Iš Punsco darželio archyvo

pasirodė scenoje III vaikų sąskrydyje „Pasveikinkim mamytės“, kuris vyko Punsco kultūros namuose.

Gegužės mėnesį visi darželinukai svečiavosi Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinėje mokykloje ir žiūrėjo pirmokų bei mokytojų paruoštą spektaklį „Žemė – mūsų namai“. „Varlyčių“ ir „Boružėlių“ grupių ugdytiniai turėjo galimybę pažiūrėti virtualios realybės filmą „Angelų takais“, sukurtą pagal M. K. Čiurlionio kūrybą. Vaikai buvo sužavėti nauja patirtimi. Gražios, nuostabios akimirkos išgyventos per šeimos šventę „Graži mūsų šeimynėlė“, kuri vyko gegužės 29 dieną. Meno programėlę vaikučiai parodė Lietuvos kultūros namuose, o po jos pasivaikinti su tėveliais atvyko į darželį. Kruopščiai ruoštos dovanėlės ir gražūs žodžiai sušildė artimųjų širdis. Šeima vaikui yra neįkainojamas turtas. Iš šeimos atsinešame gebėjimus mylėti, padėti kitam, suprasti ir užjausti, globoti mažesnjį ar silpnesnįjį, dalintis su kitais tuo, ką turi, kartu žaisti, mokytis, dirbti, augti ir tobulėti.

Birželio 2 dieną mažieji dainų mėgėjai dalyvavo XXI lietuviškų dainų konkurse „Dainorėlis“ Punsco lietuvių kultūros namuose. Sulaukėme ir laimėtojų, kuriais labai džiaugėmės.

Birželio 6 dieną mažylių šokių grupė „Žirniukai“ dalyvavo tradicinėje XVII regioninėje darželių šokių grupių apžiūroje Suvalkuose.

Darželinukai aplankė skanseną ir žaidė pasakų kaimelyje. Mielai užsuko į kavinukę „Mūza“ paragauti skanių vaflių. Ugdytiniai dalyvavo vaikų piešinių parodos „Užgesink ugnį“ atidaryme Punsco naujojoje bibliotekoje. Darželyje vyko tekvondo užsiėmimai vyresniems ugdytiniais. Vaikai minėjo tarptautines Bitutės, Katino, Boružėlės, Meškiuko, Žemės bei kitas svarbias dienas.

Darželio vaikučiai labai mėgsta keliauti. Birželio 12 dieną žinių apie

gamtą sėmėmės lankydamiesi Suvalkų kraštovaizdžio parke. Vaikai susipažino su įdomiais gyvūneliais ir gražia, švaria gamta, skanavo ant laužo keptų dešrelių.

Birželio 21 dieną su darželiu atsiveikino šešiamečiai. Jie po atostogų keliaus į mokyklą.

Nuoširdžiai dėkojame tiems, kurie 1,5 % pajamų mokesčio skyrė mūsų vaikų darželiui. Ačiū auklėtinių tėveliams už visokeriopą paramą ir gerą bendradarbiavimą. Mūsų vaikų darželio tikslas yra ugdyti vaikų tautinį, kalbinį ir etninį tapatumą. Juk žinome, kad šiame amžiuje susiklosto asmenybės pagrindai, todėl vienodai svarbios yra visos vaiko galios: fizinės, psichinės ir dvasinės. Ugdyimo turinį orientuojame į vaikui svarbiausių kompetencijų ugdymą, kad per pagrindinę jo veiklą – žaidimą padėtume jam išsiugdyti svarbiausius, grįstus žiniomis ir įgytais įgūdžiais bei vertybinėmis nuostatomis gebėjimus. Kitas svarbus tikslas – paruošti vaikus mokyklai, puoselėti galias, lemiančias asmenybės vystymąsi, sudaryti sąlygas, padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, etninius, tautinius bei socialinius, pažintinius poreikius.

Vasaros atostogos jau prasidėjo! Laukia daug išpūdingų dienų, nepakartojamų išvykų. Sveikų, šiltų ir smagių atostogų!

Iš Punsco darželio archyvo

2023/2024 m. m. Suvalkų lietuvių vaikų darželyje

MRF MEDIJŲ
RĖMIMO
FONDAS

JOLANTA MALINAUSKAITĖ-VEKTORIENĖ

Ketvirtieji mokslo metai Suvalkų lietuvių vaikų darželyje buvo sėkmingi. Trumpai apžvelgsiu svarbiausius darbus ir įsimintiniausias akimirkas. Visą mūsų veiklą galite stebėti Suvalkų lietuvių vaikų darželio feisbuko paskyroje – ten viešinamos nuotraukos, aprašomi svarbiausi įvykiai. Tai savotiška įstaigos kronika. Apie mus nuosekliai skelbiama informacija ir „Suvalkietyje“.

2023/2024 m. m. darželį lankė 37 vaikučiai, suskirstyti į dvi amžiaus grupes. Vyresniųjų grupėje „Gabiša“ buvo 12 vaikų, kurių amžius 5–6 metai. Jų auklėtoja – mokytoja Aneta Aleksaitė. Mažųjų grupėje „Žemyna“ buvo 25 vaikučiai nuo 2,5 iki 3 metų. Jų auklėtojos – Aneta Kulčickaitė ir Irena Zdanavičienė. Dauguma mūsų vaikų yra iš mišrių šeimų (25 vaikai – mišrių šeimų, 8 – lietuviškų šeimų, 4 – lenkiškų šeimų), jų lietuvių kalbos mokėjimo lygis būna įvairus. Mokytojos – tai

Iš Suvalkų lietuvių darželio archyvo

didžiulis iššūkis. Pagalbon dažnai skuba auklytės, kurios ne tik talkina vaikus prižiūrint, bet ir labai dažnai eina vertėjų pareigas, ypač kai į darželį ateina naujokas. Be programinių dalykų, vaikučiai mokėsi ir

papildomuose užsiėmimuose (sporto užsiėmimai, anglų kalba, meninė veikla: šokiai, muzika, teatras). Vaikams pagal poreikius buvo organizuojami individualūs užsiėmimai su pedagogu ir logopedu. Darbuotojų komanda – atsakinga, kompetentinga, motyvuota ir angažuota, puikiai suprantanti, kad darbas Suvalkų lietuvių vaikų darželyje tai ne tik pareigų atlikimas, bet ir svarbi misija šio krašto lietuviškumui. Įstaiga veikia ištisus metus nuo 7 iki 17 val.

Mokslo metams bėgant darželyje vyko daug įvairių proginių ir kalendorinių renginių, valstybinių ir tautinių švenčių minėjimų. Ryškiausi: Darželinuko diena, Pasaulio tvarkymo diena, Medžio diena, Mokytojų diena, Kosminė diena, Moliūgo diena, Vėlinių diena, Išradėjų diena, Tolerancijos

Iš Suvalkų lietuvių darželio archyvo

diena, Meškiukų diena, Šv. Mikalojaus diena, Kalėdinis susitikimas, Senelių diena, Karnavalas, Užgavėnės, Meilės diena, Dinozaurų diena, Pirmoji pavasario diena, Dauno sindromo diena, Teatro diena, Murgučių dirbtuvės, Tarptautinė autizmo diena, Pasaulinė Žemės diena, Sporto diena, Bitutės diena, Šeimos šventė. Suvalkuose surengta IV vaikų šokių šventė „Bitute pilkoji“, kurioje pasirodė mūsų krašto lietuviškų mokyklų mokiniai bei svečiai iš Lietuvos. Iš viso renginyje, kurį rėmė Lietuvos ŠMSM, dalyvavo apie 160 vaikų. Surengti Sausio 13-osios, Vasario 16-osios, Kovo 11-osios, Lapkričio 11-osios ir Gegužės 3-iosios minėjimai. Vaikai dalyvavo edukacijose, kurias vedė policininkas, girininkas ir ugniagesys. Darželinukus matėme įvairiuose mūsų krašto kultūrinuose renginiuose, tarp kitko: „Lietuviškame vakare“ Suvalkuose, Dailiojo žodžio konkurse Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje, Vaikų sąskrydyje, skirtame Motinos dienai, Punske, Lietuviškos dainos konkurse „Dainorėlis“ Punsko lietuvių kultūros namuose, XXXIII vaikų teatrų festivalyje „Raganė“ Seinuose, Vaikų šokių šventėje „Bitute pilkoji“ Suvalkuose, renginyje „Seku, seku pasaką...“ Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje. Užmegzti bendradarbiavimo ryšiai su vaikų darželiais Lietuvoje, tarp jų Kauno lopšėliu-darželiu „Gintarėlis“. Vaikučiai dalyvavo įvairiuose piešinių konkursuose, virtualiose parodėlose, visuotinėse akcijose: kartu su Suvalkų miesto valdžia ir kitų darželių vaikais į Ančios upę paleido per 20 000 žuvyčių, Suvalkų girininkams pakvietus prisijungė prie akcijos „#sadzIMY“ („Sodiname“). Suvalkuose viešėjo Vidugirių mokyklos mokiniai bei Šalčininkų Lietuvos tūkstantmečio gimnazijos mokytojų ir moksleivių delegacija. Galime pasidžiaugti, kad 2023 m. Suvalkų lietuvių vaikų darželio teatro studija „Sūduviukai“ su spektakliu „Giesmė apie Gediminą“

Iš Suvalkų lietuvių darželio archyvo

pagal B. Sruogos kūrinį tapo Respublikinės vaikų ir jaunimo teatrų apžiūros „Šimtakojis 2023“ laureatais, pateko tarp 10 ryškiausių vaikų teatrų Lietuvoje.

Viena įsimintiniausių akimirų – Suvalkų lietuvių pagrindinės mokyklos atidarymas 2023 m. gruodžio 8-ąją. Tą dieną darželyje viešėjo Lietuvos Respublikos pirmoji ponija, lituanistinio švietimo globėja Diana Nausėdienė, ŠMSM viceministras Ramūnas Skaudžius, buvęs premjeras Saulius Skvernelis, arkivyskupas Lionginas Virbalas ir gausi garbingų svečių iš Lietuvos ŠMSM bei URM delegacija. Tą pačią dieną iš Suvalkų miesto švietimo skyriaus gautas raštas dėl per didelio vaikų skaičiaus darželyje. Problemą kuriam laikui pavyko išspręsti, bet visi labai nekantriai laukiame, kada galėsime įsikelti į erdvesnes patalpas.

Birželio 21 d. mūsų darželį paliko antroji laida: Amelija, Julija, Kornelis, Aleksandras ir Timonas. Vaikučiai parengė atsisveikinimo programėlę. Nepritrūko tėvelių gražių padėkos žodžių, gėlių ir torto. Darželis atsisveikino ir su mokytoja Aneta Aleksaite, kuri po atostogų dirbs mokykloje, auklėdama pirmokus.

Mūsų darželio pats didžiausias džiaugsmas – augantis vaikučių skaičius ir tėvų pasitikėjimas. 2024/25 m. m. jį planuoja lankyti 40 vaikučių (5 šešiamėčiai, 9 penkiamėčiai, 10 keturmečių, 11 trimečių, 5 pustrėčių metų).

Esame dėkingi už Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos teikiamą paramą, palaikymą, nupirktą pastatą Suvalkų lietuvių pagrindinei mokyklai ir vaikų darželiui. Padėkos žodžiai visiems tėveliams už pasitikėjimą ir bendradarbiavimą.

Pirmieji mokslo metai Suvalkų lietuvių pagrindinėje mokykloje

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

JOLANTA MALINAUSKAITĖ-VEKTORIENĖ

Suvalkų lietuvių pagrindinė mokykla darbą pradėjo 2023 metų gruodžio 1 dieną. Oficialus mokyklos atidarymas vyko gruodžio 8-ąją. Iškilnėse dalyvavo Lietuvos Respublikos pirmoji ponija, lituanistinio švietimo globėja Diana Nausėdienė, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (ŠMSM) viceministras Ramūnas Skaudžius, buvęs premjeras Saulius Skvernelis, arkivyskupas Lionginas Virbalas ir gausi garbingų svečių iš Lietuvos ŠMSM bei Užsienio reikalų ministerijos delegacija, mūsų lietuviškų įstaigų ir organizacijų vadovai, tėvai. Tai istorinis momentas, kuris nebūtų įvykęs, jei ne LR ŠMSM parama.

Iš Suvalkų mokyklos archyvo

Iš Suvalkų mokyklos archyvo

Esame dėkingi Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklai už tai, kad pirmokai trims mėnesiams rado pastogę šioje įstaigoje ir galėjome suspėti baigti dalinius pastato remonto darbus. Padėkos žodžiai ir LR konsulatui Seinuose bei ambasadoriui Genadijui Mackeliui už pagalbą ir paramą rengiant mokyklos atidarymo iškilmes. Tai neabejotinai istorinis momentas, didžiulė šventė Lenkijos lietuvių bendruomenei, kuri organizavo mokyklos steigimą, bei tėvams, kurie visą laiką šito siekė ir palaikė organizacinį komitetą. Įdomus faktas, kad lygiai prieš 70 metų Suvalkuose darbą pradėjo lietuviška klasė vidurinėje mokykloje, kuri buvo Punsko licėjaus pirmakė.

Daug pasigirsta nuomonių ir skeptiškų komentarų, ypač virtualioje erdvėje, pvz.: Ar čia reikia tos mokyklos? Kas joje mokysis? – Suvalkuose lietuvių jau nėra. Lietuva lenkams pastatą stato ir t. t. Kartais ir pikta, ir liūdna tai skaityti, bet kritika neišvengiama ir ją reikia oriai priimti. Kad mokykla Suvalkuose reikalinga, byloja augantis vaikų skaičius darželyje ir tėvų noras juos ir toliau ugdyti gimtąja kalba. Galime turėti įvairias nuomones, bet kritikuoti žmonių norus, angažuotumą, siekius ir darbą iš šono – šiek tiek apmaudu ir neteisinga. Bet mūsų kraštas mažas ir dažnai, deja, asmeniškumai ima viršų.

2023/24 m. m. pirmą klasę lankė trys mokiniai. Jų auklėtoja – mokytoja Rūta Balytienė. Kadangi dalis

vaikų gyvena kaimuose, jiems buvo organizuojamas vežiojimas į mokyklą. Svetainė veikė nuo 7.30 iki 15 val. Mokiniai dalyvavo popietiniuose užsiėmimuose kartu su Suvalkų lietuvių vaikų darželio 5–6 metų vaikais. Metams bėgant vyko nemažai renginių, minėjimų, edukacijų. Mokiniai su mokytojais parengė programėles mokyklos atidarymo šventei, Kalėdiniam susitikimui, Senelių diena, Vasario 16-osios ir Kovo 11-osios minėjimams, „Lietuviškam vakarui“ Suvalkuose. Dalyvavo Suvalkų miesto viešosios bibliotekos rengiamose edukacijose, Vaikų sąskrydyje, skirtame Motinos dienai, Punske, Vaikų teatrų festivalyje „Raganė“ Seinuose, Vaikų šokių šventėje „Bitute pilkoji“ Suvalkuose, renginyje „Seku, seku pasaką...“ Seinų „Žiburio“ mokykloje.

Labai svajojome naujuosius mokslo metus pradėti naujam, išbaigtam ir iki galo mokyklai ir darželiui pritaikytam pastate. Deja, dėl užsitęsusių pastato remonto darbų ir negautų

Iš Suvalkų mokyklos archyvo

Iš Suvalkų mokyklos archyvo

leidimų statyboms (Paveldosaugos delegatūra Suvalkuose 7 mėnesius svarstė, ar išduoti leidimą; jei ne ambasadoriaus Genadijaus Mackelio pagalba, kažin kiek dar šitas procesas būtų tempiamas) teks palaukti dar metus. Tai nesutrukdys mokyklai dirbti toliau, bet pratęs tuos sudėtingus statybos, leidimų gavimo ir remonto darbus. Apie tai labai daug kalbėta susitikime ŠMSM Vilniuje gegužės 27 d. Nuoširdūs padėkos žodžiai Aliui Kliučinskui, atsakingam už pastato remonto ir statybos darbų priežiūrą, už jo angažuotumą, kruopštumą, atsakingumą.

Visos Suvalkų lietuvių pagrindinės mokyklos bendruomenės vardu nuoširdžiai dėkojame Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai už teikiamą paramą ir palaikymą. Ypatingai ačiū tariame Virginijai Rinkevičienei ir Elvyrai Buzienei, su kuriomis tiesiogiai tenka spręsti labai daug klausimų, pasitarti, planuoti.

Vidugirių pagrindinėje mokykloje

MRF MEDIJŲ
RĖMIMO
FONDAS

TERESĖ JONUŠKIENĖ

Prabėgo dar vieni mokslo metai. Skambutis nuaidėjo ir palydėjo mus į atostogas. Mūsų laukia sraunios upės, platūs ežerai, uogos miškuose, pramogos ir dažnos išvykos. Tik nuo mūsų priklausos, kaip išnaudosime tą ypatingą laiką, kurio visi taip laukėme.

Rugsėjo mėnesį mokiniai susirinko žvalūs ir kupini geros energijos. Prieš mus buvo didelis iššūkis – įveikti dar vienus svarbius darbo metus.

Tik po paskutinio skambučio pamatom, kaip mūsų mokiniai pasikeitę, visi išaugę, gudresni, vyresni – tikrai yra kuo pasidžiaugti. Per ilgus mokslo metus jiems tenka daug dalykų pasimokyti – ne tik iš knygų, vadovėlių, bet tiesiog gyvenimo.

Mokykla moko visapusiškai. Kiekvienais metais mokiniai kaip tie gražiausi žiedai vis skleidžiasi ir tobulėja. Malonu tai matyti ir džiugu tai žinoti.

Vidugirių mokyklos mokiniai tikri šaunuoliai, kiekvieną dieną stengiasi semtis žinių, plečia savo akiratį, vis geriau geba suprasti mus supantį pasaulį. Tai vaikai, kurie kuo puikiau dainuoja, geba šokti ir sukurti ratelius, o kai reikia – ir pagroti moka. Pamokų metu gali parodyti ir savo meno gebėjimus. Vaikai labai noriai dalyvauja įvairiuose konkursuose, kur dažnai laimi taip pat pirmąsias vietas.

Netrūksta ir teatralų, kurie kiekvienais metais pastato spektaklį. Šiais mokslo metais mokiniai ypač stengėsi, ruošė dekoracijas, rekvizitus, norėjo pasijusti kaip tikri teatro

Iš Vidugirių mokyklos archyvo

žmonės. O progų pasirodyti netrūko. Vaidinimą žiūrėjo mylimi tėveliai ir brangūs seneliai. Mokiniai taip pat pasirodė Vaikų teatrų festivalyje Seinuose.

Mokinukai kiekvienais metais tampa sąmoningesni. Vis geriau supranta lietuviams svarbių vertybinių švenčių prasmę. Tai būna švelnus prisilietimas prie kilnios ir garbingos mūsų praeities. Šių švenčių metu visad jaučiama pakili nuotaika, mokinių atsakingumas ir pasididžiavimas, kad esame lietuviai, kad esam išskirtiniai, kad mūsų pareiga išsaugoti istorinę atmintį, senolių papročius ir tradicijas. Ypač iškilmingai tada skamba tariami žodžiai, dainuojamos dainos...

Kaip ir kasmet, mūsų mokyklos mokiniai dalyvavo ekskursijose. Teko pabendrauti, pasižvalgyti, pasidžiaugti puikiais vaidais. Moksleiviai turėjo galimybę atsipalaiduoti nuo mokyklinio suolo, prasiblaškyti, paragauti visai ko kito, nes mokyklos užduotis – lavinti visapusiškai. Išvykos moko organizuotumo, atsakomybės už save ir draugus. Tai gera gyvenimo pamoka.

Dabar norėtume padėkoti už kruopštų, atsakingą darbą per visus mokslo metus bei visiems palinkėti smagių atostogų. Gerai pailsėkite, patirkite nepakartojamą išpūdžių. Tegul jums pučia tik palankūs vėjai.

Iki susitikimo po linksmų praleistos vasaros rugsėjo mėnesį!

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje

MRF MEDIJŲ
RĖMIMO
FONDAS

ALGIRDAS VAICEKAUSKAS

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklai 2023/2024 mokslo metai buvo 19-ieji veiklos metai. „Žiburys“ yra vienintelė mokykla Seinų mieste ir valsčiuje, kur vaikai gali mokytis lietuviškai. Tai visų pirma veiksmingiausias būdas palaikyti Seinų krašte gyvenančių lietuvių tautinį tapatumą.

Šie mokslo metai prasidėjo ypatingai. Nuo rugsėjo pirmosios į „Žiburį“ atėjo naujai besikuriantis Suvalkuose mokyklos trys pirmokai. Jie lankė mūsų mokyklą tol, kol gruodžio mėnesį buvo atidaryta Suvalkų lietuvių mokykla.

Šiais mokslo metais mokyklą lankė 104 mokiniai. Vaikų darželyje buvo 33 vaikai, o pagrindinėje mokykloje 71 moksleivis. Auklėjamosios veiklos prioritetai šiemet buvo skatinimas skaityti knygas ir kalbos kultūra, t. y. taisyklingos lietuvių kalbos vartojimas. Todėl vyko skaitymo konkursai, išvykos į Lietuvą, bendri renginiai su kitų tiek Lenkijoje, tiek Lietuvoje veikiančių lietuviškų mokyklų mokiniais.

Mokykloje veikia popamokinės veiklos būreliai: šokių, vokalinis, instrumentinis, sporto, dramos. Mokiniai dalyvauja festivaliuose, koncertuose mūsų krašte, tuo pačiu praturtindami krašto kultūrinį gyvenimą.

Mokykla bendradarbiavo su policija, gaisrininkais, Lenkijos valstybine darbo inspekcija, Sanitarijos ir epidemiologijos tarnyba, Seinų miesto kultūros namais, Punsko lietuvių kultūros namais, Seinų „Lietuvių namais“.

RUGSĖJIS

Mokiniai dalyvavo Pasaulio tvarkymo akcijoje.

Irenos Gasperavičiūtės nuotr.

IV–VIII kl. mokiniai dalyvavo išvykoje į Anykščius ir Taujėnus, Antano Smetonos dvarą, įgyvendinant projektą „Anykščiai ir Seinai – mus sieja Antanas Baranauskas“. Projektą finansavo LR švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

Rugsėjo 22 d. vaikų darželio ir I–III klasių mokiniams surengta Seinų policijos paskaita apie saugų kelią į mokyklą.

Rugsėjo 26 d. mokiniai dalyvavo edukacinėje išvykoje į Ožkabalius ir Paežerius.

SPALIS

Spalio 5 d. VII–VIII kl. mokiniai dalyvavo edukacijoje prie Dusios ežero, taip pat aplankė Lazdijuose Laisvės kovų muziejų.

Spalio 6 d. mokykloje vyko Daugybės lentelės diena. Buvo organizuojami įvairūs žaidimai su daugybės elementais.

Spalio 8 d. mokiniai lankė IV klasės moksleivės piešinių parodą Punsko lietuvių kultūros namuose.

Spalio 9 d. moksleiviai dalyvavo

akcijoje, kurios tikslas buvo paremti šunelių prieglaudą.

Spalio 11 d. VI kl. mokiniams surengta edukacinė išvyka į Tikocino pilį.

Spalio 13 d. mokyklos mokiniai dalyvavo edukacijose ir pasveikino mokytojus su Mokytojų diena.

Spalio 14 d. IV kl. mokiniai išvyko į Vilnių dalyvauti populiariosios vokalinės muzikos festivalyje „Vaikystės spalvos“.

Spalio 23 d. VI–VIII kl. moksleiviai stebėjo profilaktinį spektaklį apie elektroninių cigarečių žalą žmogui ir aplinkai.

Spalio 24 d. I klasės mokiniai dalyvavo tarptautiniame vaikų kalbos ugdymo projekte „Raidelių karalystė“ Marijampolėje.

LAPKRITIS

Lapkričio 18 d. Seinuose vyko Lenkijoje veikiančių lietuviškų mokyklų mokytojų konferencija, kurią suorganizavo Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla.

Lapkričio 21 d. mokiniai dalyvavo

Lietuvos kariuomenės dienos minėjime. Kartu su Marijampolės Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytenio bendrosios paramos logistikos bataliono kariais uždegė žvakutes ant savanorių kapų Berznyko kapinėse.

Lapkričio 27 d. IV–VIII kl. moksleiviai dalyvavo Šv. Kazimiero draugijos suorganizuotame konkurse (II vietą laimėjo Mykolas Jakubauskas, III – Kristijonas Gausa).

GRUODIS

Gruodžio 2 d. vaikų ir jaunimo vokalistų grupė, vadovaujama Juozo Pilecko, pasirodė festivalyje „Dzūkijos žvaigždutės“ Alytuje.

Gruodžio 6 d. mokiniai dalyvavo profilaktiniame projekte „Galvoju apie save pozityviai“.

Mokinių savivalda surengė labdaros akciją Ukrainai paremti.

Gruodžio 22 d. mokykloje vyko Kalėdinė popietė, kurioje dalyvavo mokinių tėvai ir svečiai – Palangos Jurgučio progimnazijos mokiniai ir mokytojai.

SAUSIS

Sausio 12 d. Sanitarijos ir epidemiologijos tarnybos darbuotojai apdovanojo konkurso „Tyras oras aplink mus“ dalyvius ir laimėtojus (laureatė Monika Savickaitė, pagyrimo raštas Jonui Vrublevskiui).

Paminėti Sausio 13-osios įvykiai. Prisijungėme prie pilietinės iniciatyvos „Atmintis gyva, nes liudija“.

Sausio 17 d. vyko koncertas Senelių dienos proga.

Sausio 19 d. surengtas Pirmųjų krikštas.

VASARIS

Vasario 11-ąją paminėjome Europos skubios pagalbos numerio 112 dieną.

Vasario 13 d. šventėme Užgavėnes ir vyko Kaukių balius.

Vasario 16–kovo 11 d. rengiamos Lietuvių kalbos dienos. „Žiburio“ mokyklos mokiniai rinko gražiausią lietuvišką žodį. Konkursą laimėjo žodis „LIETUVA“.

Vasario 16-ąją VII–VIII kl. mokiniai su mokytojais išvyko į Kauno technologijos universitetą kartu švęsti Lietuvos valstybės atkūrimo dieną. Jaunesnieji moksleiviai nuvyko į šv. Mišias Seinų bazilikoje, žaidė krepšinį Lietuvai, o vakare dalyvavo iškilmingame koncerte.

Vasario mėnesį lietuotyrimininko Daugvardo Noreikio dėka mūsų mokyklos mokiniai turėjo progą susipažinti su ypatinga paroda – didžiuoju „Lietuvių kalbos žodynu“. Vėliau paroda nukeliavo į Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnaziją.

KOVAS

Kovo 1-ąją paminėta Tarptautinė nulinės diskriminacijos diena, skatinanti nelikti abejingiems visų tipų diskriminacijai. Vaikams edukaciją vedė Seinų apskrities policijos komisariato pareigūnės.

Kovo 6 d. „Žiburio“ darželio vaikams Seinų apskrities sanitarijos ir epidemiologijos tarnybos darbuotojos pristatė profilaktinę programą „Tyras oras aplink mus“, vedė ekologinio pobūdžio edukaciją.

Kovo 11-ąją paminėjome Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dieną.

Kovo 15 d. Lazdijų mokykla-darželis „Kregždutė“ suorganizavo tarptautinę ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojų konferenciją „STEAM sinergijos įvairovė visais metų laikais“. Konferencijoje dalyvavo „Žiburio“ darželio auklėtojos Alicija Nevulienė, Alicija Maksimavičienė ir Birutė Stoskeliūnienė.

Kovo 18 d. „Žiburio“ mokyklos VII–VIII kl. mokiniai dalyvavo LLD suorganizuotame Lietuvių kalbos konkurse Punske. I vietą laimėjo moksleivių komanda: Julija Krakauskaitė, Nicolė Valinčiūtė ir Lena Leončikaitė.

Kovo 16-ąją Lietuvoje pagerbiami knygnešiai, lietuvių spaudos draudimo metais platinę lietuviškas knygas. Minint šią šventę, kovo 19-ąją, mokytoja Janina Macukonienė su IV–V kl. mokiniais paruošė pristatymą apie mūsų krašto knygnešius.

Kovo 25 d. Seinų „Lietuvių namuose“ vyko Lietuvos istorijos konkursas, kur mūsų mokiniai laimėjo prizines vietas: Karina Berneckaitė – I vietą, Povilas Pachutka ir Tomas Liaukevičius – III.

Dailiojo žodžio konkurse mokiniai Patrikas Nevulis, Ernestas Berneckas, Inga Žukauskaitė, Evelina Savickaitė, Liepa Vilkelytė pelnė nominacijas, Karina Berneckaitė,

Irenos Gasparytėnės nuotr.

Edvinas Valukonis – II vietą, Daumantas Kuosa – I vietą.

Lietuvių kalbos konkurse mūsų mokyklos mokinių komanda (Lukas Aleksa, Povilas Zdanys, Kristijonas Gausa) laimėjo I vietą.

Mūsų moksleivės skynė laurus kikbokso varžybose: Lena Leončikaitė tapo Lenkijos čempione, o Nicolė Valinčiūtė laimėjo III vietą.

BALANDIS

Darželio vaikai ir I–III klasių mokiniai dalyvavo Vaikų šokių šventėje „Bitute pilkoji“ Suvalkuose.

Trys mūsų mokyklos kolektyvai: vaikų darželio (vad. Alicija Maksimavičienė ir Gražina Karaneckienė), I ir VIII kl. (vad. Irena Vaicekauskienė ir Danutė Valukonytė), vaikų darželio 4-mečių bei II, III, IV klasių mokinių (vad. Alicija Nevulienė, Irena Balulienė, Birutė Stoskeliūnienė), dalyvavo Lenkijos lietuvių draugijos organizuojamame Vaikų teatrų festivalyje „Raganė“.

Balandžio 24 d. pradinių klasių mokiniai lankė Velykinę parodą Punske.

GEGUŽĖ

„Žiburio“ mokiniai, kaip ir kiekvienais metais, dalyvavo Rygos lietuvių vidurinės mokyklos ir Latvijos lietuvių bendruomenės organizuojamame Tarptautiniame šokių ir dainų

festivalyje „Mano tėviškės spalvos“.

Mokiniai dalyvavo ekskursijoje į Belovežą, kurią rėmė Palenkės vaivadijos regioninė turizmo organizacija.

Gegužės 21 d. mokiniai žiūrėjo VR filmą „Angelų takais“.

Gegužės 26 d. mūsų mokykla suorganizavo koncertą, skirtą Motinos dienai.

Mokykloje vyko renginys „Vaikai pasitinka vasarą“, kuriame dalyvavo Lenkijoje veikiančių lietuviškų mokyklų mokiniai ir svečiai iš Alytaus jaunimo centro.

BIRŽELIS

Birželio mėnesį sulaukėme svečių iš Širvintų mokyklos, kurie parodė spektaklį „Barbora Radvilaitė“, bei Šalčininkų Lietuvos tūkstantmečio

gimnazijos mokinių su mokytojais, lankiusių mūsų kraštą.

Pradinių klasių mokytojos, vadovaujamos Irenos Vaicekauskienės, suorganizavo renginį „Seku, seku pasaką...“.

Birželio 6–7 dienomis, įgyvendinant LR švietimo, mokslo ir sporto ministerijos remiamą projektą „Pažintis su Šiaurės Lietuva – mokinių kelionė į Biržus ir Rokiškį“, mūsų mokiniai dalyvavo ekskursijoje į Biržų ir Rokiškio kraštą.

Šiais metais mūsų mokyklos šokių kolektyvas, vadovaujamas Ingos Makūnaitės-Vilkėlienės, ir muzikantai, vadovaujami Arnoldo Aristido Beinario, pirmą kartą mokyklos istorijoje dalyvavo Dainų šventės Pasaulio lietuvių dienoje Vilniuje, o du muzikantai Tomas Liaukevičius ir Kristijonas Gausa – Ansamblių vakare.

SPORTO PASIEKIMAI

Seinų apskrities vaikų pirmenybių kroso bėgimo rungtyje Matas Bansevičius laimėjo I vietą, Adomas Pakutka – III; 800 m bėgimo rungtyje Adomas Pakutka – III vietą, Ernestas Berneckas – II, Mykolas Jakubauskas – II, Kristijonas Gausa – III.

Šiaurės grupės jaunimo pirmenybėse mūsų mokyklos berniukų komanda (Povilas Zdanys, Tomas Liaukevičius, Mantas Sakalauskas, Lukas Aleksa, Matas Bansevičius, Povilas Nometka, Viktoras Krakauskas, Daumantas Kuosa) laimėjo II vietą. Palenkės

Irenos Gasparytėnės nuotr.

vaivadijos finalinėse varžybose komanda liko V–VI vietoje.

Šiaurės grupės jaunimo pirmenybėse mūsų mokyklos mergaičių komanda (Inga Žukauskaitė, Izabelė Dabulytė, Amelija Biala, Natalija Lajytė, Inga Macukonytė, Evelina Savickaitė, Amelija Sinkevičiūtė–Nevulytė, Liepa Vilkelytė, Karina Berneckaitė, Julija Slovikaitė, Evelina Aleksaitė) laimėjo III vietą.

Seinų apskrities vaikų futbolo pirmenybėse berniukų komanda (Povilas Zdanys, Ernestas Baranauskas, Lukas Aleksa, Adrijonas Karanckas, Kristijonas Dembauskas, Mykolas Jakubauskas, Dainius Grigutis) iškovojo II vietą.

Seinų apskrities vaikų lengvosios atletikos pirmenybėse Lukas Aleksa 60 m ir 4x100 bėgimo rungtyse laimėjo II vietą, Kristijonas Dembauskas 60 m bėgimo rungtyje I vietą, 4x100 – II vietą, o šuolyje į tolį – III, Adrijonas Karanckas 4x100 bėgimo rungtyje II vietą, Povilas Zdanys – II vietą, Evelina Aleksaitė 600 m bėgimo rungtyje II vietą, o šuolyje į tolį – III.

Seinų apskrities jaunimo lengvosios atletikos pirmenybėse Matas Bansevičius 300 m bėgimo rungtyje

iškovojo I vietą, o 100 m bėgimo – III, Povilas Nometka disko metimo rungtyje – III vietą.

Seinų apskrities vaikų trikovės pirmenybėse Evelina Savickaitė, Inga Macukonytė, Natalija Lajytė, Inga Žukauskaitė, Liepa Vilkelytė, Amelija Sinkevičiūtė–Nevulytė laimėjo I vietą, o Martynas Gudaitis, Kristianas Kasperavičius, Norbertas Baranauskas, Povilas Krakauskas, Ernestas Berneckas – III vietą.

Seinų apskrities vaikų keturkovės pirmenybėse Povilas Zdanys, Lukas Aleksa, Viktoras Valinčius, Ernestas Baranauskas, Matas Kmieliauskas, Kristijonas Dembauskas iškovojo I vietą, o Karina Berneckaitė, Evelina Aleksaitė, Izabelė Dabulytė, Julija Slovikaitė – II vietą.

MUZIKINIAI PASIEKIMAI

42-ajame piemenėlių instrumentų konkurse Ciechanovieco mieste Kristijonas Gausa laimėjo II vietą; Tarptautiniame jaunųjų atlikėjų konkurse „Linksmoji polkutė 2024“ Dauguose Kristijonas Gausa kaip solistas pelnė I vietą, o duete su Tomu Liaukevičiumi – II vietą; Tarptautiniame tradicinių muzikos instrumentų jaunųjų

atlikėjų konkurse „Gaidų išdaigos 2024“ Kaune Tomo Liaukevičiaus ir Kristijono Gausos duetas laimėjo I vietą, solistas Kristijonas – II, mokyklos instrumentinis ansamblis – I vietą; Baltijos šalių jaunųjų atlikėjų konkurse „Baltika 2024“ Kristijonas Gausa laimėjo III vietą.

Šiais metais Tomui Liaukevičiui už labai gerus mokymosi rezultatus ir kitus pasiekimus buvo įteikta mokytojo Jeronimo Šalčiūno įsteigta piniginė premija.

Dėkoju visiems mokyklos rėmėjams: Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai už mokyklos finansavimą, Ivonai ir Radekui Karanckams bei Jonui Vaicekaskui už finansinę paramą organizuojant mokyklos renginius, LR konsultato Seinuose vadovui ambasadoriui Genadijui Mackeliui, Tėvų tarybos nariams už bendradarbiavimą ir paramą, visiems, kurie skyrė mokyklai 1,5 proc. pajamų mokesčio, mokytojams, būrelių vadovams, mokyklos darbuotojams, tėvams, Seinų „Lietuvių namų“ darbuotojams, mokiniams už bendrą veiklą.

Linkiu gerų atostogų!

Iš Irenos Gasperavičiūtės asmeninio albumo

Lankėme Belovežą ir Balstogę

VIDA UZDILIENĖ

Birželio 14 d. Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos ketvirtos ir penktos klasių mokiniai, dalyvaudami programoje „Poznajemy Podlaskie“ („Susipažįstame su Palenkės vaivadija“), lankėsi Beloveže ir Balstogėje, kur turėjo progą pagilinti žinias apie šį regioną.

Pirmasis pažintinės kelionės taškas – Belovežas. Čia mokiniai lankė parodą, pristatančią Belovežo nacionalinio parko florą ir fauną. Paskui dalyvavo Gamtos mokslų ugdymo centro užsiėmimuose istoriniame pastate prie tvenkinių. Po edukacijos persikėlė į nepaprastą vietą – Parodomąjį stumbrų rezervatą, kur matė ne tik stumbrus ir tarpanus, bet taip pat briedžius, elnius, stirnas, šernus, vilkus, stumbrų ir naminių jaučių hibridus.

Vėliau moksleiviai keliavo Balstogės kryptimi – į vadinamąjį Atvirų langinių kraštą. Šis maršrutas veda per kaimus Trześcianka, Soce ir Puchły. Tai Narvės krašto vietovės Hainuvkos apylinkėje. Maršrutas išsiskiria labai sena ir originalia architektūra. Šio regiono namai, ūkiniai pastatai ir šventovės pasižymi neįprasta išvaizda,

stebinančia puošnių išorinių elementų gausa. Čia galima grožėtis medžio drožybos dekoracijomis, kurių neaptiksime jokiam kitame Lenkijos krašte. Drožinėta langų, palangių, langinių, kampinių nuostabi ornamentika bei fasadų ir kraigų puošyba liudija apie kadaise čia gyvenusią rusų tautą.

Balstogės miesto centre grožėjomės XVIII amžiaus Branickių rūmais. Tai tikrai nuostabus garsių baroko architektų kūrinys. Šie rūmai primena Prancūzijos karalių rūmus, todėl dažnai vadinami Šiaurės Versaliu arba Palenkės Versaliu. Šiandien matomos

formos Balstogės rūmai iškilo Karūnos didžiojo etmono Jano Klemenso Branickio (Jan Klemens Branicki) laikais, atskleidami karaliaus ambicijas.

Vėliau mokiniai įžengė į Farmacijos muziejų. Jį aplankę patraukė į Kosciuškos aikštę šiek tiek pasivaikščioti, kad „susigulėtų“ sukauptos žinios. Akis paganę į Lipowa gatvėje stovinčią cerkvę nukeliavo modernaus miesto perlo – Šv. Roko baltos bažnyčios link. Šis istorijos paminklas tai miesto širdis. Nepaprastai gera čia prisėsti, papietauti arba atsigerti kavos... Stebėti praeivius ir pajusti tą atmosferą, kai žmonės niekur neskuba. Tokios išvaizdos Kosciuškos aikštė, kokią matome šiandien, sukurta visai neseniai, 2009 metais. Iš tikrųjų vietos istorija tokia audringa, kaip ir viso miesto. Svarbu atsiminti, kad Balstogę, kaip ir sostinė Varšuvą, Antrojo pasaulinio karo metu labai nukentėjo.

Vietos, kuriose mokiniai noriai lankėsi, išsiskiria ne tik kultūrine ir religine įvairove, bet ir skania virtuve. Išvyka leido įsisąmoninti labai svarbų dalyką – skirtingų šeimų ir kilmės žmonių gyvena šalia, gerbdami vieni kitų pasaulėžiūrą ir padėdami vieni kitiems, nepaisant ryškių skirtumų.

Muzika jungia širdis ir vienija tautas

VIDA UZDILIENĖ

*Skambėk, aidėk, daina!
Kilk į dangų, kilk ir mus pažadink.
Pažadink darbui mus,
Palaimink džiaugsmui mus, kalboj
laikyk mus.*

*Su saule, su meile
Grūdas dirvoj dygsta, grūdas
dygsta.
Laukai, miškai ir ežerai
Dainuoja šiandien, broli, tau.*

*Duok ranką, broli!
Duok ranką medžiui, dainai, žmo-
gui.*

*Per žalią žemę, žalią,
Per meilės žemę,
Per duonos žemę,
Per laisvės žemę širdį neša
Baltieji sparnai.*

*Skambėk, aidėk, daina!
Kilk į dangų, kilk ir mus palaimink.
Tai mes, tai mes, tai mes
Kalboj gyvi, dainoj mes esam gyvi.*

*Su saule, su meile
Auga mūsų dienos, mūsų amžiai.
Iš amžių kyla Lietuva,
Iš amžių kyla Lietuva.*

Iš Punsko mokyklos archyvo

*Duok ranką, broli!
Duok ranką medžiui, dainai, žmogui.
Per žalią žemę, žalią,
Per meilės žemę,
Per duonos žemę,
Per laisvės žemę širdį neša
Baltieji sparnai.*

Justinas Marcinkevičius

Daina ir šokis yra neatsiejamą kiekvieno žmogaus gyvenimo dalis. Gyvenimas nuolatos kupinas sunkių išbandymų, netekčių ir sunkumų, kurie atima galimybę džiaugtis bei plačiai šypsotis. Dainuodami žmonės gali bent trumpam pamiršti visus rūpesčius ir su malonumu mėgautis sielą virpinančia melodija bei žodžiais.

Nuo pat gimimo vaikams dainuojamos lopšinės. Seniau žmonės, susibūrę į didesnę ar mažesnę ratą, dirbdami įvairius darbus, dainavo. Muzika – lyg saldžiu šokoladu aplietas gardus torto gabalėlis, kurio žmogus niekuomet neatsisakys. Mat ji visada pradžiugina ir maloniai nu-teikia. Dainavimas suteikia nuostabų jausmą, kylantį iš pačių sielos gelmių. Žmonės dainuoja, nes tuomet gali užmiršti širdį slegiančius sunkumus ir rūpesčius. Dainuoja ir norėdami pasilinksminti, atsipalaiduoti bei gerai praleisti laiką.

Iš Punsko mokyklos archyvo

Birželio 14 d. vyko Punsco mokyklos šventė, skirta Lietuvos dainų šventės šimtmečiui paminėti. Ta proga paruošto koncerto metu skambėjo liaudies muzika, moksleiviai džiugino žiūrovus ne tik daina, bet ir šokiu. Jie pristatė Dainų šventės istoriją. Lietuvoje ji pirmą kartą surengta 1924 m. rugpjūčio 23 ir 25 d. Kauno Petro Vileišio aikštėje Žemės ūkio ir pramonės parodos metu. Šventė vadinosi „Dainų diena“, nes dainavo tik chorai. Svarbu paminėti, kad šio renginio iniciatorius buvo Juozas Žilevičius. Šventę atidarė prezidentas Aleksandras Stulginskis, pakvietęs sugiedoti Lietuvos himną. „Dainų dienos“ vyriausieji dirigentai: Juozas Naujalis, Stasys Šimkus ir Julius Štarka, o grupinių chorų dirigentai: Kostas Gurevičius, Mykolas Karka, Apolinaras Likerauskas, Vladas Paulauskas, Antanas Vaičiūnas. Pirmojoje „Dainų dienoje“ dalyvavo 77 chorai (3000 dainininkų), kurių klausėsi net 50 tūkstančių klausytojų. Noras dainuoti buvo didesnis už bet kokius iššūkius – choristai į šventę rinkosi ne tik traukiniais ir garlaiviais, bet ir pėsčiomis.

Per šimtą metų suauga medžiai, o žmogus, jei lemta nugyventi tokį amžių, pastebi, kas gyvenime esmingiausia. Nors Mokyklos šventėje dalyvavę moksleiviai dar visai jauni žmonės, koncerto metu kėlė klausimą: Kas yra šimtmetis? Kad ir ilgas gyvenimas dar prieš juos, tačiau nuo jaunų dienų mokosi suprasti, jog tai nepaprastai prasminga kelionė asmeniniu, pilietiniu ir tautiniu požiūriu, apdovanota galimybe visada atsiremti į dainos gydomąją galią. Juk jau mūsų protėviai žinojo, kad kiekvieną gyvenimo akimir-

ką – džiugaujant, dirbant ar užpuolus liūdnumui – dainuoti yra sveika. O kai melodija pasiekia širdį, tai ir šokti norisi. Mokyklos šventės jaunieji dalyviai myli šokį, dainą ir visa jungiančią muziką. Šis koncertas, tai įrodymas, kad jiems rūpi Lietuvos ir viso pasaulio lietuvius siejantys minėjimai. Jie kuria šio krašto istoriją. Jie yra šimtmečio dalis.

Iš Punsco mokyklos archyvo

Iš Punsco mokyklos archyvo

Iš Punsco mokyklos archyvo

„Jotvos“ šokėjų kartos sostinėje

MRF MEDIJŲ
RĖMIMO
FONDAS

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Birželio 30 dieną Punsco lietuvių kultūros namų choreografinio sambūrio „Jotva“ šokėjai dalyvavo Dainų šventės šimtmečio atidaryme Vilniuje. Nors jau šimtą metų skaičiuojantis, savaitę trunkantis renginių ciklas oficialiai prasidėjo Kaune, kur 1924 metais pirmą kartą suorganizuota minėta šventė, sostinėje pirmąjį renginį „Aš esu Lietuva. Sujunkime Lietuvą“ pirmieji pasitiko iš viso pasaulio kraštų suvažiavę lietuviai ir jų kolektyvai.

„Jotvos“ šokėjai su visa plojimais aidinčia Rotušė pasitiko Lietuvos Respublikos prezidento Gitano Nausėdos sveikinimus: „Dainų šventė pirmiausia neša vienybės ir susitelkimo žinią. Ji parodo buriančios tradicijos ir darnaus kolektyvo veikimo jėgą. Šiandienos šventė – „Sujunkime Lietuvą“ – mums suteikia dar vieną progą patirti, kokia graži Lietuva ir kokie gražūs Lietuvos žmonės.“ Iš arti ir gyvai pamatyti

Jurgitos Stankauskaitės nuotr.

šalies vadovą Lenkijos lietuviams buvo ne tik išskirtinė proga, bet ir didžiulė garbė.

Vilniaus Rotušės aikštėje vykusi Pasaulio lietuvių ir Lietuvos tautinių bendrijų diena „Aš esu Lietuva. Sujunkime Lietuvą“ atskleidė renginio prasmę. Scenoje pasirodė keliasdešimt pasaulio lietuvių ir

Lietuvos tautinių bendrijų meno kolektyvų. Visi jie skyrėsi tiek tautiniais kostiumais, tiek kalbomis. Tačiau iš viso pasaulio atvykusius lietuvius jungė viena bendra lietuvių kilmė, iš kartos į kartą perduodamas lietuviškas žodis. Iš tiesų scenoje trypta ne tik skambant lietuviškai muzikai ar dainuota ne vien lietuviškai. Daugiausia solistai ar kelių asmenų meno kolektyvai koncerto svečius supažindino su svetimos šalies muzika, dainomis ir šokiais. „Sujunkime Lietuvą“ dienos organizatoriai net pageidavo, kad svečiai, dalyviai ir vilniečiai turėtų progą pamatyti naujų dalykų, renginys ne tik atskleistų tai, ką lietuviai saugo ir puoselėja, kaip tik moka geriausiai, bet ir padovanotų kitos kultūros dalelę. Taip Lenkijos lietuviai iš Punsco, Seinų ir Suvalkų turėjo galimybę ne tik pabūti

Jurgitos Stankauskaitės nuotr.

Lietuvoje, bet ir akis paganyti po kitus kraštus.

„Jotva“ pristatė lietuvių liaudies šokių popuri. Tai buvo vienas gausiausių meno kolektyvų ir vienintelis atvykęs su darželinio amžiaus šokėjais. Nėra ko kuklintis, todėl būtina pabrėžti, kad į sceną įžengę mažyliai, jaunimas ir senjorai sužavėjo šventės žiūrovus. Jie įrodė, kad gali susijungti šokėjų kartos, įmanoma šokti tuo pačiu ritmu, gerbti tas pačias tradicijas, iš vyresniųjų semtis patirties ir mokytis meilės lietuviškai dvasiai, o vyresniesiems žiūrint į jaunesnius prisiminti vaikišką ištvėrę, nenuilstamą energiją ir juoką. Jų palaikyti atėjo Ansamblių vakarui besiruošiantis „Jotvos“ jaunimas. Ak, kiek malonaus švilpimo ir garsių plojimų sulaukta! Malonu ir gražu. Todėl jiems labai AČIŪ.

Svarbu pridurti, kad Rotušės aikštėje veikė paviljonų miestelis, kuriame atskiros, pavadinkime, palapinės priklausė užsienyje gyvenančioms lietuvių bendruomenėms. Žinoma, jų nebuvo tiek kiek meno kolektyvų, t. y. 33, tačiau Lenkijos lietuviai turėjo savąją. Jie sulaukė net paties LR prezidento ir pirmosios ponios apsilankymo. Jotviečiai juokavo, kad čia sutiko daugiau „mūsiškių“ nei vilniečių. „Jotvos“ šokėjai nemažai laiko praleido vaikštinėdami nuo vieno paviljono prie kito, kur ragavo iš svečių šalių atsivežtų patiekalų, saldumynų, dalyvavo smagiuose konkursuose. Štai, pavyzdžiui, Graikijos lietuviai buvo paruošę geografijos žinių klausimyną, į kurį teisingai atsakius buvo galima laimėti graikiškus makaronus ir saldžiuosius batonėlius. Tarp senjorų buvę tokių, kurie nemažai dovanų parsivežė. Iš Didžiosios Britanijos atvykę lietuviai sukūrė tikrą angliškos arbatėlės gėrimo oazę, o Australijos lietuviai paruošė piešimo stalą vaikams, ant

kurio buvo visa krūva lipdukų su kengūromis ir papūgomis. Lenkijos lietuviai atsivežė pačių išleistų knygų apie Punsko, Seinų ir Suvalkų kraštą, jo istoriją ir žmones. Tad renginio organizatoriai labai nudžiugino atvykusius svečius. Nėbuvo kada nuobodžiauti, kiekvienas galėjo susirasti patinkančią veiklą.

Šventės atidaryme dalyvavę Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkė Dalia Henke ir Lietuvos Respublikos kultūros ministras Simonas Kairys leido suprasti, kad šis pasaulio lietuvių susitikimas tai esminė Dainų šventės diena: per šokį ir dainą susitinka išsibarstę lietuviai, kuriantys šiandienos Lietuvą – atvirą, pažangią, puoselėjančią savo tradicijas, bet ir toleruojančią kitoniškumą. Lietuvos ir lietuvių gyvavimas priklauso nuo jaunosios kartos auklėjimo, tautinės dvasios žadinimo, doro ir darbštaus žmogaus auginimo. „Jotva“ parodė, kaip burtis kartoms, rasti bendrą kalbą per šokį, mokytis vieniems iš kitų. Šios dienos prasmę idealiai apibrėžia ir vainikuoja šventės metu

nuskambėjusios bendros dainos „Aš tikiu“ priedainio žodžiai:

Aš tikiu, širdyse turime didžiulę galią,

Ji tyra, ji gera, jos atimti nieks negali.

Jos dėka mes kartu su tavim pakeisim viską,

Tik pridėki ranką prie mano mažos širdelės.

Pabaigoje privaloma didžiosiomis raidėmis parašyti žodį AČIŪ „Jotvos“ vadovei Kornelijai Mauliūtei už neįkainojamą dovaną – galimybę dalyvauti Dainų šventės 100-mečio renginyje. Didžiausi padėkos žodžiai už kantrybę ir tikėjimą kelių kartų „Jotvos“ būriu.

Punsko lietuvių kultūros namų meno ansamblių veiklą remia Lenkijos vidaus reikalų ir administracijos ministerija.

Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji

Simono Daukanto pamokos

Pranešimas, skaitytas 2023 metų lapkričio 18 dieną Lenkijos lietuvių mokytojų konferencijoje Seinų „Lietuvių namuose“

DARIUS KUOLYS

Tęsinys.

Pradžia š. m. „Aušros“ 9 nr.

Mykolas Biržiška „Būdo“ ištraukas ir citatas pasitelkia 1917-aisiais publikuotame „Lietuvos geografijos“ vadovėlyje⁹⁷, 1919 metais išėjusiame „Lietuvos istorijos pradžiamokslyje“⁹⁸. Tuo pat metu pasirodęs ir vyresniems jaunuoliams skirtas P. Klimo vadovėlis „Lietuvių senybės bruožai“, mokyklinė kultūros istorija, įtaigiai sujungia „Būdo“ pasakojimą su naujų tyrinėjimų įžvalgomis⁹⁹.

S. Daukanto nueitą kelią į Lietuvos mokyklas 1937 metais Mykolas Biržiška enciklopediškai apibendrinota taip: „Nepriklausomoje Lietuvoje auga D[aukanto] kultas mokyklose, kuriose iš P. Klimo ir kt. skaitymų knygų su „Būdo“ ištraukomis, iš vadovėlių žinių apie D[aukanto] gyvenimą ir darbus gaunamas didingas šio mūsų tautinio atgimimo pranašo dvasinis atvaizdas.“¹⁰⁰

Laisvės atmintį žadinanti S. Daukanto kodą lietuvių kultūroje mėginama išsaugoti ir okupacijų

metais. 1943-iaisiais Jurgis Lebedys apmeta mokslinės monografijos apie S. Daukantą prospektą, 1946 metais sutvarko, ištiria ir aprašo Lietuvių literatūros institute esančią istoriko biblioteką, 1947 m. parengia leidyklai dešimties tomų S. Daukanto raštų projektą su išsamiais kiekvieno tomo turinio paaiškinimais¹⁰¹. 1955-aisiais Meilė Lukšienė sudaro ir išleidžia S. Daukanto „Rinktinius raštus“ su plačiu įvadinio straipsniu, kuriame sovietų kolonizuotai visuomenei primena ir aiškina S. Daukanto politinę programą. Pasak jos, „Būdo“ autoriui Lietuvos senųjų girių didumas esąs krašto „laisvės, savarankiškumo ir didybės laidas“, o senovės lietuvis – „atkaklus socialinės ir politinės laisvės gynėjas“; jo istorinių kūrinių „pagrindinės emocinės gaidos“ – „gerėjimasis lietuvių tautos kovomis dėl savo politinės laisvės“, „neapykanta visiems tiems, kurie vergė Lietuvą“; „visuose jo raštuose jaučiamas siekimas pakelti nacionalinę savigarbą, iššamoninti liaudį, kad socialinė ir politinė laisvė yra kiekvieno žmogaus teisė ir kad kova dėl jos yra kiekvieno pareiga“¹⁰².

Į S. Daukantą programiškai atsigręžia Vincas Mykolaitis-Putinas. 1953–1956 metais rašytame, 1957-aisiais išleistame „Sukilėlių“ pirmajame tome jis teigia „Būdo“ idėjų ir vaizdų galią, padedančią Rusijos imperijos Šiaurės Vakarų krašto valstiečiams tapti susipratusiais lietuviais, pasiryžusiais ginklu kovoti už savo laisvę ir teises. Jauną valstietį Petrą Balsį traukęs „Būdas senovės lietuvių“: „Tie senovės lietuviai – žemaičiai ir kalnėnai – tai jų, šiandieninių baudžiauninkų, prosečiai. O štai, kaip jie gyvenę, kaip tvarkęsi, kokie laisvi buvę! Ir kaip jie narsiai kariaudavę ir nuo visokių priešų gindavęsi.“

Petras jau atmintinai atsimesna kai kuriuos knygos žodžius: „Liuosybę savo pervis mylėjo ir godėjo, už kurią visos pasaulės aukso nebūtų ėmusys... Atkakliai, vergybės neapvežėjo ir už velnių darbą turėjo, tardamys: „Velniai tau, sako, tevergauja, nežmogus...“ [...]

Nejučiomis Petras ir pats nori būti kaip tas senovės lietuvis: augalotas, ištvermingas, teisingas, mylintis laisvę, o neapkenčiantis vergovės, narsus, nebijantis priešų!¹⁰³

Taip, vaizduodamas Daukanto kodą, veikiantį Rusijos pavergtoje XIX amžiaus lietuvių visuomenėje, V. Mykolaitis-Putinas primena jį ir sovietmečio Lietuvai.

Kazys Boruta tuo metu rašytame

97 Mykolas Biržiška, *Lietuvos geografija*, Vilnius: M. Kuktos spaustuvė, 1917, p. 110–112, 122–123.

98 Mykolas Biržiška, *Lietuvos istorijos pradžiamokslis*, Vilnius: Žaibo spaustuvė, 1919, p. 35–42.

99 Petras Klimas, *Lietuvių senybės bruožai*, Vilnius: Žaibo spaustuvė, 1919, p. 6–7, 37–39, 48–52, 68, 83–126.

100 Mykolas Biržiška, *Daukantas Simanas*, Kaunas: Varpo spaustuvė, 1937, p. 12.

101 Jurgis Lebedys, *ten pat*, p. 51–72; Jurgis Lebedys, „*Simonas Daukantas*“, in: Jurgis Lebedys, *Lituanistikos baruose, parengė Juozas Girdzijauskas*, Vilnius: Vaga, 1972, t. II, p. 272–288, 295.

102 Meilė Lukšienė, „*Simonas Daukantas*“, in: Meilė Lukšienė, *Prie tautos kultūros pamatų, parengė Ingė Lukšaitė, Austėja Ikamaitė*, Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2014, p. 207–210, 217.

103 Vincas Mykolaitis-Putinas, *Raštai, redaktorius Aleksandras Žirgulytis*, Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1959, t. VI, p. 68–69.

S. Daukanto antkapinis paminklas Papilės kapinėse (liaudies skulptorius A. Raudonis, 1925)

romane „Sunkūs paminklai“ iškelia S. Daukantą kaip dabarties atminimo vertą kertinę tautinio atgimimo figūrą. 1958 metais leidyklos svastytame romano rankraštyje įtaigiai vaizduotas Vaižganto rūpestis skulptoriaus Vinco Grybo kuriamu istoriko paminklu. Vaižgantas taip nusakęs S. Daukanto svarbą: „tas vargo pelė, tikrasis mūsų atgimimo tėvas, o ne Basanavičius... Ką čia, toliau savo nosies nematome ir tikruosius didvyrius greitai užmirštame...“. Tokiam jo požiūriui pritariaš ir V. Grybas¹⁰⁴. Svarstymo metu kritikos sulaukusių Vaižganto žodžių Juozo Baltušio suredaguotame ir

104 Jurgis Tornau, „Dėl K. Borutos „Sunkūs paminklai“, LLTI BR F60-1054. Už šią nuorodą dėkoju kolegei Brigitai Daugėlaitei.

1960-aisiais išleistame K. Borutos romane nebeliko. Jame pasakojama apie išsiskyrusius rašytojo ir skulptoriaus požiūrius į „Būdo“ autorių¹⁰⁵.

Įsidėmėtinas buvusio Jurgio Lebedžio ir Meilės Lukšienės studento Juozo Girdzijauskio 1968 metais „Tiesoje“ paskelbtas straipsnis „Lyg ažuolas plačiašakis“, skirtas S. Daukanto 175-osioms gimimo metinėms ir gana atvirai savo meto visuomenei sureikšminantis istoriko idėjas ir gyvenimo laikyseną. Lietuvos komunistų partijos Centro komiteto, LTSR Aukščiausiosios Tarybos ir Ministrų Tarybos laikraštyje politinio „atsilimo“ metais publikuotame tekste teigiama: „mūsų dienų žmogui Daukantas gali būti skatinančiu pavyzdžiu nesusmulkėti, siekti kilnaus tikslo ir gyvenimo prasmės, daug dirbti. [...] Istorija Daukantui – visų pirma „gyvenimo mokytoja“. Jos uždavinys – duoti atsakymą į dabarties jaudinančius klausimus, gyvu žodžiu atsiliepti į socialinę spaudą ir politinį tautos pavergimą. [...] Jo visi istorijos veikalai – tai žmogaus ir tautos laisvės gynimo apoteozė.“¹⁰⁶ 1972-aisiais „Būdo“ autoriaus programą išsamiai, santūria akademinė kalba pristato Vytautas Merkys monografijoje „Simonas Daukantas“¹⁰⁷.

S. Daukanto kultūrinė ir politinė laikysena aktualinama Lietuvos pogrindžio spaudoje. Algirdas Patackas paties redaguotoje „Pastogėje“ 1979-aisiais Liudo Stankaus vardu paskelbia programinį tekstą

105 Kazys Boruta, *Sunkūs paminklai, redagavo Juozas Baltušis*, Vilnius: Valstybinė grožinė literatūros leidykla, 1960, p. 42.

106 Juozas Girdzijauskas, „Lyg ažuolas plačiašakis: Simono Daukanto 175-osioms gimimo metinėms“, in: *Tiesa*, 1968, spalio 27. Cituojama iš: Juozas Girdzijauskas, „Lyg ažuolas plačiašakis...“, in: Juozas Girdzijauskas, *Lietuvių literatūros vagoje*, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2006, p. 453–455.

107 Vytautas Merkys, *Simonas Daukantas*, Vilnius: Vaga, 1972.

„Mickevičius, Daukantas ir mes“. Pasak A. Patacko, pavergti lietuviai vėl atsidūrę S. Daukanto situacijoje: „gyvename ne mažiau sudėtingus ir daug kuo panašius laikus“. Ir vėl tautinės bendruomenės išlikimas priklausęs nuo asmeninių apsisprendimų ir išpareigojimų. „Mes – Daukanto šaknies, kaip ir visa mūsų lietuviškoji kultūra. Be jo nebūtų mūsų. [...] Ar dar gyvas mumyse Daukantas? Nuo atsakymo į šį klausimą priklauso, ar liksime gyvi. Bet be tautos ir kartos dar esi tu – kaip žmogus ir asmuo. Ir tik pats ir visų pirma sau turi atsakyti į šį klausimą – be kitų pagalbos ar už kitų nugaros“¹⁰⁸, – teigia A. Patackas.

Paradoksaliai su A. Patacko išdėstyta S. Daukanto interpretacija susišaukia 1983–1984 metais Justino Marcinkevičiaus rašyta ir 1984-aisiais „Pergalės“ 12 numeryje paskelbta „dvių dalių dramatinė apysaka“ „Daukantas“. Ji, pasak autoriaus, „tarsi susumuoja, uždaro“ anksčiau sukurtų dramų trilogiją – „Mindaugą“, „Mažvydą“ ir „Katedrą“¹⁰⁹. „Draminėje apysakoje“ deklaruojama asmens sąmoningo ir laisvo pasirinkimo, apsisprendimo, išpareigojimo svarba istorijoje, vieno žmogaus „sukilimo“ reikšmė. Brėžiama akivaizdi paralelė tarp XIX a. Rusijos ir XX a. Sovietų imperijos, tarp egzistencinės asmens, intelektualo būklės vienoje ir kitoje. Just. Marcinkevičiaus Daukantas išpažįsta: „[...] pradėjau kurti save pasirinkdamas. Gal kai kam atrodytų vėliau, kad man nebuvo kitos išeities, kito kelio. Bet iš tikrųjų tai aš rinkausi. Sąmoningai. Nebandykit sumenkinti mano pasirinkimo, nurodydami visokias ten aplinkybes,

108 [Algirdas Patackas,] Liudas Stankus, „Mickevičius, Daukantas ir mes“, in: *Pastogė*, nr. 2, 1979, p. 37.

109 Justinas Marcinkevičius, *Trilogija ir epilogas. Mindaugas. Mažvydas. Katedra. Daukantas*, Vilnius: Lietuvių rašytojų sąjungos leidykla, 2005, p. 7.

sąlygas ir panašiai.¹¹⁰ Jo pasirinkimas – „istorija gydyti“ pavergtą tautą, primenant jai „laisvę ir žygius“. „Reikia turėti savo laisvę atsiminti. Istorija yra laisvė. Turėti savo istoriją – turėti savo laisvę. Turėti laisvę – tai turėti atmintį. [...] Aš taip manau: atmintis nepaverginama. Vienintelė atmintis nepaverginama. Kol atsimeni, tol ir esi. Gyvybei tolygi atmintis...“ – skelbia „draminėje apysakoje“ Daukantas, tarsi aiškindamas „Darbų“ ir „Būdo“ vaizdus. Ir atsidūsta: „Ateina karta, kuri ir bijo, ir gėdinasi ištart: Lietuva.“¹¹¹

Sovietmečio pabaigoje M. Lukšienė sureikšmina S. Daukantą kaip laisvos tautos ugdytoją, valstybininką. 1985 metais išleistoje monografijoje „Demokratinė ugdymo mintis Lietuvoje“ tvirtina: „S. Daukantas turi susidaręs utopinį ateities paveikslą, jam įkūnyti reikia žmonių kartos, pajėgiančios kurti ir ginti savąją valstybę“; „S. Daukantui jau rūpi, kad jo skaitytojas mąstyty plačiomis visuomeninėmis, net valstybinėmis kategorijomis.“¹¹² S. Daukanto – švietėjo ir valstybininko – vaizdinį M. Lukšienė pasitelkia 1989-aisiais iškilmingame Sąjūdžio Seimo posėdyje aiškindama Lietuvai reikalingos švietimo pertvarkos esmę: būtent S. Daukantas suformulavęs „valstybės idėją kaip tautai normalią plėtotę“, nužymėjęs ir mums šiandien svarbią kultūrinę kryptį – „tautos ugdymą laisvei“¹¹³.

Sovietų imperijos saulėlydyje į S. Daukantą gręžiasi jaunoji Lietuvos istorikų karta. Vilniaus Antakalnyje tuomet buvusio Istorijos instituto palėpėje Egidijus Aleksan-

dravičius ir Antanas Kulakauskas, Vytauto Merkio mokiniai, suburia istorikų jaunimą į „Daukanto skaitymus“. Iš jų netrukus išauga Lietuvių atgimimo istorijos studijų seminaras ir ambicinga S. Daukanto 200 metų gimimo jubiliejui skirta mokslinių tyrimų ir leidybos programa. Į mokslą ateinanti nauja istorikų karta dar Sąjūdžio išvakarėse pažymima S. Daukanto žyme: ji girdi daukantišką imperatyvą, raginantį mokslininką būti ir aktyviu piliečiu, angažuotis savo visuomenės ir valstybės kūrimui.

Taip S. Daukantas, savo istoriniu pasakojimu nutiesęs tiltą tarp senosios Lietuvos valstybės ir modernios Lietuvos Respublikos, XX a. pabaigoje tampa ir šios Respublikos atkūrimo idėjinis talkininku.

ŠALTINIAI IR LITERATŪRA

[AKELAITIS MIKALOJUS,] *Opisanie Wielkiego Księstwa Litewskiego*, [1862], Lenkų bibliotekoje Paryžiuje saugomo rankraščio kopija: LII, F4-389.

[AKELAITIS MIKALOJUS,] „Svetur. Gromata brolio Ak. izs Parižiaus“, in: *Auszra*, 1884, nr. 5, 6, p. 197–201.

[AKELAITIS MIKALOJUS,] *Trumpas papasakojimas apie Lietuvos veikalus*, [prieš 1861 m.], LLTI BR, f. 1, b. 30.

BARANAUSKAS ANTANAS, *Raštai*, sudarė Regina Mikšytė, Marius Daškus, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Baltos lankos, 1995, t. I.

BARANAUSKAS ANTANAS, *Raštai*, sudarė Regina Mikšytė, Marius Daškus, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Baltos lankos, 2003, t. VII/1.

[BASANAVIČIUS JONAS,] „Iš Dr. J. Basanavičiaus archyvo: 1875–1879 m. laiškai“, in: *Mūsų senovė*, t. I, kn. 4, 5, 1922, p. 603–622.

[BASANAVIČIUS JONAS,] „Prikalba“, in: *Auszra*, 1883, nr. 1, p. 3–7.

BIRŽIŠKA MYKOLAS, *Daukantas Simanas*, Kaunas: Varpo spaustuvė, 1937.

BIRŽIŠKA MYKOLAS, *Lietuvos geografija*, Vilnius: M. Kuktos spaustuvė, 1917.

BIRŽIŠKA MYKOLAS, *Lietuvos istorijos pradžiamokslis*, Vilnius: Žaibo spaustuvė, 1919.

BORUTA KAZYS, *Sunkūs paminklai*, redagavo Juozas Baltušis, Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1960.

DAUJOTYTĖ VIKTORIJA, „Maironio epocha: nuo saulėtekio iki saulėlydžio“, in: *Eina garsas: nauji Maironio skaitymai*, sudarė Manfredas Žvirgždas, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2014, p. 17–24.

DAUKANTAS SIMONAS, *Didysis lenkų–lietuvių kalbų žodynas*, parengė Giedrius Subačius, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1995, 1996, t. II–III.

DAUKANTAS SIMONAS, *Istorija žemaitiška*, parengė Birutė Vanagienė, Vilnius: Vaga, 1995, t. I, II.

[DAUKANTAS SIMONAS,] *Lietuvių kalbos žodynas*, LLTI BR, F1-S.D.15.

[DAUKANTAS SIMONAS,] *Lietuvių–lotynų kalbų žodynas*, LLTI BR, F1-S.D.14.

DAUKANTAS SIMONAS, *Raštai*, parengė Birutė Vanagienė, Vilnius: Vaga, 1976, t. I, II.

[DAUKANTAS SIMONAS,] *Vocabularium. Marguminai*, LLTI BR, F1-S.D.27.

DAUKŠA MIKALOJUS, „Prakalba į malonųjį skaitytoją“, in: Regina Koženiauskiene, *XVI–XVIII amžiaus prakalbos ir dedikacijos*, Vilnius: Mokslo, 1990, p. 145–148.

[DAVAINIS-SILVESTRAITIS MEČISLOVAS,] „Medega S. Daukanto biografijai“, in: *Lietuvių atgimimo istorijos studijos*, kn. 5. Simonas Daukantas, sudarė Giedrius Subačius ir kiti, Vilnius: Viltis, 1993, p. 248–385.

GIRDZIJAUSKAS JUOZAS, „Lyg ažuolas plačiašakis: Simono Daukanto

110 *Ten pat*, p. 418.

111 *Ten pat*, p. 404, 409, 472.

112 *Meilė Lukšienė, Demokratinė ugdymo mintis Lietuvoje*, Vilnius: Mokslo, 1985, p. 211–212.

113 *Meilė Lukšienė, „Tauta ir ugdymas“*, in: *Meilė Lukšienė, Jungtys, sudarė Ramutė Bruzgelevičienė*, Vilnius: *Alma littera*, 2000, p. 148.

175-osioms gimimo metinėms“, in: *Tiesa*, 1968, spalio 27.

GIRDZIJAUSKAS JUOZAS, „Lyg ažuolas plačiašakis...“, in: Juozas Girdzijauskas, *Lietuvių literatūros vagoje*, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2006, p. 453–455.

GRIŠKAITĖ REDA, „Mikalojaus Akelaičio rankraščio *Opisanie Wielkiego Księstwa Litewskiego* (1862) istorija“, in: *Archivum Lithuanicum*, t. 11, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2009, p. 205–276.

JONAITIS MARIJUS, *Poetas ir visuomenė XIX–XX amžių sankirtose*, Klaipėda: Eldija, 1994.

JUCEVIČIUS LIUDVIKAS, *Mokyti žemaičiai*, parengė Meilė Lukšienė, Vytautas Raudeliūnas, Vilnius: Vaga, 1975.

KLIMAS PETRAS, *Lietuvių senybės bruožai*, Vilnius: Žaibo spaustuvė, 1919.

KLIMAS PETRAS, *Skaitymai lietuvių kalbos pamokoms. Antrasis išleidimas*, Tilžė: O. v. Mauderodės spaustuvė, 1918.

[KOJALAVIČIUS VIJŪKAS ALBERTAS,] *Historiae Lituaniae pars prior. De rebus Lituanorum ante susceptam Christianam Religionem coniunctionemque Magni Lituaniae Ducatus cum Regno Poloniae libri novem, auctore P. Alberto Wiuik Koialowicz, Soc. Iesu S. T. H. D. Dantisci: Sumptibus Georgi Försteri*, 1650.

KUOLYS DARIUS, „Alberto Vijūko-Kojalavičiaus istorinis pasakojimas: Respublikos kūrimas“, in: Albertas Vijūkas-Kojalavičius, *Lietuvos istorijos įvairenybės*, d. 2, parengė Ona Daukšienė, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2004, p. 368–412.

KUOLYS DARIUS, „Trys Lietuvos respublikos“, in: *Baltos lankos*, nr. 37, 2013, p. 34–64.

LEBEDYS JURGIS, „Simano Daukanto biblioteka“, in: *Lietuvių literatūros instituto darbai*, t. I. Kaunas: Valstybinė enciklopedijų, žodynų ir mokslo literatūros leidykla, 1947, p. 51–72.

LEBEDYS JURGIS, „Simonas Daukantas“, in: Jurgis Lebedys, *Lituanistikos*

baruose, parengė Juozas Girdzijauskas, Vilnius: Vaga, 1972, t. II, p. 272–288.

LUKŠIENĖ MEILĖ, *Demokratinė ugdymo mintis Lietuvoje*, Vilnius: Mokslo, 1985.

LUKŠIENĖ MEILĖ, „Simonas Daukantas“, in: Meilė Lukšienė, *Prie tautos kultūros pamatų*, parengė Ingė Lukšaitė, Austėja Ikamaitė, Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2014, p. 197–219.

LUKŠIENĖ MEILĖ, „Tauta ir ugdymas“, in: Meilė Lukšienė, *Jungtys*, sudarė Ramutė Bruzgelevičienė, Vilnius: Alma littera, 2000, p. 147–149.

[MAIRONIS] ZANAVYKAS STANISLOVAS, *Apsakymai apie Lietuvos praeigą*, Tilžė: O. v. Mauderodės spaustuvė, 1891.

MARCINKEVIČIUS JUSTINAS, *Trilogija ir epilogas. Mindaugas. Mažvydas. Katedra. Daukantas*, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2005.

[MAŠIOTAS PRANAS,] „Simanas Daukantas“, in: *Varpas*, nr. 11, 1893, p. 161.

MERKYS VYTAUTAS, *Simonas Daukantas*, Vilnius: Vaga, 1972.

MERKYS VYTAUTAS, *Simonas Daukantas*, Vilnius: Vyturys, 1991.

[MIKŠAS JURGIS,] „Užprasymas“, in: *Auszra*, 1885, nr. 7, 8, p. 250.

MIKŠYTĖ REGINA, *Antanas Baranauskas*, Vilnius: Vaga, 1993.

MYKOLAITIS-PUTINAS VINCAS, *Raštai*, redaktorius Aleksandras Žirgulyš, Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1959, t. VI.

MOTIEKA EGIDIJUS, *Didysis Vilniaus seimas*, Vilnius: Saulabrolis, 1996.

[PATACKAS ALGIRDAS,] Liudas Stankus, „Mickevičius, Daukantas ir mes“, in: *Pastogė*, nr. 2, 1979, p. 3–7.

PIVORAS SAULIUS, „Vargo pelė: Lietuvos nacionalinės istoriografijos pradininkas Simonas Daukantas“, in: *Lietuvių atgimimo istorijos studijos*, kn. 5: Simonas Daukantas, sudarė Giedrius Subačius ir kiti, Vilnius: Viltis, 1993, p. 69–89.

[SIRVYDAS KONSTANTINAS,]

Pirmasis lietuvių kalbos žodynas. Konstantinas Širvydas, Dictionarium trium linguarum, parengė Kazys Pakalka, Vilnius: Mokslo, 1979.

[SIRVYDAS KONSTANTINAS,] *Senasis Konstantino Širvydo žodynas*, parengė Kazys Pakalka, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1997.

ŠLIŪPAS JONAS, „Lietuviai ir lenkai (1887)“, in: Arūnas Vyšniauskas, Ryszard Gaidis, Luboš Švec, „Lietuviai ir lenkai“. *Jono Šliūpo pozicija ir valstybingumo vizijos XIX a. pabaigoje*, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2016, p. 75–108.

ŠLIŪPAS JONAS, „Minės apie mano prietikus prie „Aušros“, in: Jonas Šliūpas, *Raštai*, parengė Kostas Doveika, Vilnius: Vaga, 1977, p. 227–256.

[ŠLIŪPAS JONAS,] „Simanas Daukantas, Lietuvos rasztininkas“, in: *Auszra*, 1883, nr. 1, p. 13–15, nr. 2, p. 41–43, nr. 8, 9, 10, p. 249–254.

[ŠLIŪPAS JONAS,] Jono Šliūpo laiškas Stanislovui Šliūpui, 1881.06.25, LLTI BR, f. 1–411.

[ŠLIŪPAS JONAS,] „Tikrasis jeszkinis tėviniszkuomo“, in: *Auszra*, 1884, nr. 1, 2, 3, p. 1–10.

TORNAU JURGIS, „Dėl K. Borutos „Sunkūs paminklai“, LLTI BR, F60-1054.

URBAS DOMINYKAS, *Martyno Mažvydo raštų žodynas*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1996.

VALANČIUS MOTIEJUS, *Raštai*, parengė Birutė Vanagienė, Vilnius: Vaga, 1972, t. I–II.

[VILEIŠIS PETRAS,] „Nauji Metai“, in: *Varpas*, nr. 1, 1894, p. 1–2.

VYŠNIAUSKAS ARŪNAS, „Jonas Šliūpas – išskirtinė lietuvių tautinio sąjūdžio asmenybė, kurią vertėtų geriau pažinti“, in: Arūnas Vyšniauskas, Ryszard Gaidis, Luboš Švec, „Lietuviai ir lenkai“ (1887). *Jono Šliūpo pozicija ir valstybingumo vizijos XIX a. pabaigoje*, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2016, p. 7–73.

ZABORSKAITĖ VANDA, *Maironis*, Vilnius: Vaga, 1968.

(Pabaiga)

Lietuvos žiniasklaida

MRF
MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

2024 06 28–07 10

Valstybinėje televizijoje visą savaitę iki Mindaugo karūnavimo dienos – liepos 6-osios daug dėmesio buvo skiriama jubiliejinei Lietuvos dainų ir šokių šventei. Birželio 29 d. nacionalinis transliuotojas žiūrovams parodė ne tik Kaune prasidėjusios šventės koncertą, bet ir reportažą, atspindintį visą jos 100-mečio istoriją. Ir nors pasigirsta balsų, kad Dainų ir šokių šventė – tai sovietinė atgyvena, iš reportažo galima buvo sužinoti, kad anaipatol. Dainų ir šokių šventės buvo būdas tautiškumui palaikyti, privalomieji valdžios padiktuoti kūriniai, atspindintys partijos liniją, buvę tik mažai reikšminga repertuaro dalis. O didžioji dalis kūrinių kėlė žmonių dvasią. Šimtąjį jubiliejų mininčiai Dainų ir šokių šventei valstybinėje televizijoje buvo skiriama daug laiko, rodomi paskirų dienų koncertai. Viską vainikavo liepos 6 d. Vingio parke vykusį Dainų dieną „Kad giria žaliuotų“.

„Liepos 6-ąją baigiasi beveik savaitę trukusi Dainų šventė. Jubiliejinės šventės pagrindinis akcentas – Vingio parko medžių viršūnėmis nuaidėjęs koncertas „Kad giria žaliuotų“. Jo metu dešimtys tūkstančių renginio dalyvių kartu su viso pasaulio lietuviais sugiedojo Tautišką giesmę“, – rašė www.15min.lt.

„Daina – kertinis ir nepakeičiamas šios tradicijos žodis, į kurį susitelkia Dainų dienos kūrėjai, šventės programą sudarę iš svarbiausių ir skambiausių kūrinių, liudijančių kintantį laiką ir dainavimo kultūros kelią, įprasminančių mus – dainuojančią, kūrybingą tautą, skirtingais balsais atliepančią tuos pačius dainos žodžius“, – tvirtino renginio organizatoriai.

Birželio 29-ąją prasidėjusios Dainų šventės organizatorių skaičiavimu,

šiemet joje dalyvavo 37 tūkst. atlikėjų, kurie šoko, dainavo ir grojo 14-oje renginių. Pirmąkart Dainų diena surengta 1924 metais Kaune, nuo tada rengiamos ir dalyvių eitynės. Prieš du dešimtmečius UNESCO paskelbė Estijos, Latvijos ir Lietuvos Dainų švenčių tradiciją žmonijos žodinio ir nematerialaus kultūros paveldo šedevru.

Kita tema, užvaldžiusi lietuvių dėmesį, buvo krepšinio atrankos rungtynės į besiantinančias olimpines Paryžiaus žaidynes. Deja, lemiamas rungtynės su Puerto Riko komanda Lietuvos rinktinė pralaimėjo. Žiniasklaidoje pasipylė komentarai.

„Tyliai, be fanfarų ir be jokių ažuolo vainikų. Taip vėl antradienio vakarą iš Puerto Riko namo sugrįžo Lietuvos rinktinės krepšininkai. Į gimtinę jie atsivežė atgal tik lagaminus ir aprangą, tačiau ne išsvajotą kvietimą į Paryžiaus olimpiadą“, – tokiais žodžiais www.lrytas.lt pradėjo straipsnį, pavadintą „Vos aštuoni Lietuvos krepšininkai antradienį naktį sugrįžo namo – K. Maksvytis prakalbo apie savo ateitį ir kas jį pakeistų“.

Pastarąjį kartą lietuviai žaidynėse varžėsi 2016-aisiais Rio de Žaneire, o po penkerių metų pirmą kartą nesugebėjo prasibrauti pro atranką į Tokijo olimpiadą. Šįkart Lietuvos vyrų krepšinio rinktinė olimpinėje atrankoje Puerto Rike iškovojo tris pergales iš keturių, tačiau svarbiausias laimėjimas išslydo iš mūsų rankų. Kazio Maksvyčio kariauna finale 68:79 krito prieš šeimininkę Puerto Riko krepšinio rinktinę ir būtent šiai komandai buvo įteiktas kelialapis į žaidynes. Šios akimirkos ši rinktinė laukė net 20 metų.

Apie Lietuvos krepšinio rinktinės sugrįžimą iš Puerto Riko rašė ir www.delfi.lt: „Sugrįžęs į Lietuvą savo

mintimis pasidalino Mindaugas Kuzminskas. „Mintys dar tikrai nesusigulėjo. Mes tikrai verti tos kritikos, bet galiu pasakyti, kad niekas labiau nenorėjo patekti į olimpines nei mes patys, ypač man bei dar kai kuriems žaidėjams, kuriems tai buvo paskutinis šansas patekti į olimpiadą. Labai gaila ir apmaudu“, – dėstė mintis kapitonas.

Krepšininkas teigė, jog pastaraisiais metais rinktinėi trūksta sėkmės. <...> Pats žaidėjas optimistiškai žvelgė į jaunąją kartą. „Turbūt reikėtų kažkokių pakeitimų, trūksta mažų, agresyvių žaidėjų, bet matome dabar naująją kartą: Marčiulionis, Buzelis, Krivas, Sirvydis. Manau, kad viskas bus gerai. Dabar yra tam tikras pergalių badas, bet tikiu, jog tai greitai nutrūks“, – tęsė Mindaugas.

M. Kuzminskas išreiškė palaikymą Kaziu Maksvyčiui ir problemos ieškojo kitur. „Aš juo tikiu. Nežinau, kas šiuo metu gali perimti šias pareigas ir ar turime mes geresnių variantų šiai dienai. Aš suprantu trenerio būseną, bet jis už mus nepataikys tritaškio, neatsikovo kamuolio. Kiek keitėme trenerių, niekas nepasikeitė. Ne trenerius reikia kaltinti, o žaidėjus, pradedant manimi“, – komentavo kapitonas.

Paryžiaus žaidynės vyks liepos 26 – rugpjūčio 11 dienomis. Pirma, kad San Chuane Lietuvos ekipa startavo grupės varžybose įveikdama Meksiką ir Dramblio Kaulo Krantą, o pusfinalyje eliminavo italus.“

„Lietuvos rytas“ paklausė Lietuvos krepšinio federacijos prezidentą Vyda Gedvilą, koks tolesnis Lietuvos rinktinės trenerio Kazio Maksvyčio likimas. „Situacija tokia – susitarimas su juo baigėsi. Tad jis dabar jau ir taip ne rinktinės treneris. Dabar pradėsime galvoti, kas bus tas kitas treneris. Turime išanalizuoti situaciją, kodėl pralaimė-

*Laimingi būkite bendruos keliuos,
Nors ir per kalnus jie vingiuotų.
Nesižvalgykit atgalios – jei praeitis saldi.
O jei kuris paslys žemyn – antrasis greit paduokit ranką,
Ir vėl pirmyn abu kartu...*

Liepos 17 d. **Jolė ir Petras Dzemionai** švęs 25-ąjį vestuvių jubiliejų. Šia proga linkime Jums geros sveikatos, sėkmės, ištvėrmės, tarpusavio supratimo bei širdžių artumo bendrame gyvenimo kely. Šiandien pažymime sidabro metus. Linkime sulaukt auksinių!

Sesės Onutė ir Danutė su šeimomis

SUPERKAME METALO LAUŽĄ.

Juodasis metalas 270–280 Eur/t
Juodojo metalo skarda 260 Eur/t
Mišrus metalas 265 Eur/t

Didesnį kiekį pasiimame patys.

+37069830902

Ežero g. 39, Lazdijai

jome finalą, kodėl taip sužaidėme. Po to ir priimsime sprendimą. Savaitgalį laukia tarptautinis krepšinio trenerių seminaras, ten aptarsime, pakalbėsime apie šią situaciją. Tuomet laukia Trenerių asociacija, Vykdomojo komiteto posėdis. Artimiausiu metu bus sprendžiamas trenerio klausimas, – pasakojy Vydas Gedvilas. – Jis (K. Maksvytis – red.) neįvykdė savo užduoties, nepateko į olimpiadą. Tai jis neįvykdė susitarimo. Jeigu būtų patekęs į olimpiadą, būtume po olimpiados su juo kalbėję apie tolesnį kontraktą. <...> Situacija nėra paprasta, nes laukia FIBA atrankos „langai“ į Europos čempionatą rudenį, reikės visą žaidimą lipdyti iš naujo. Reikės vėl orientuotis į kitą olimpiadą. <...> Krepšinis yra kitoks, nei buvo praėjusiose olimpiadose. Jei kalbėsime apie mano nuomonę, tai aš galvoju, kad būtina atnaujinti rinktinę, įtraukti perspektyvų jaunimą. Yra keli keliai, kaip spręsti rinktinės situaciją – įtraukti jaunos ir perspektyvius žaidėjus arba turi rungtyniauti geriausi ir nežiūrėti į jų amžių. Yra du keliai. Kada serbai visiškai atnaujino rinktinę ir po kažkiek metų ji parodė rezultatą.“

Kalbėdamas apie galimą būsimą trenerį LKF prezidentas sakė: „Su užsieniečiu treneriu mes žengtume didelį žingsnį atgal – jei būtų treneris

užsienietis. Didelis žingsnis atgal būtų ir pasirenkant užsieniečių žaidėją. Tuo keliu tikrai neisime, kol aš būsiu prezidentu. Tikrai ieškosime lietuvių tarpe trenerių, kurie galėtų vadovauti. Tokių, žinoma, yra. Pirmas dalykas – galbūt kalbėsime su Šarūnu Jasikevičiumi, kuris dabar yra kandidatas numeris vienas. Su juo dar nekalbėjau – nežinau, ar jis sutiktų. Jeigu jis sutiktų, būtų labai gerai.“

Po gegužę vykusią prezidento rinkimų atėjo laikas inauguracijai. Apie liepos 12 d. vyksiančią antrąją kadencijai perrinkto prezidento Gitano Nausėdos inauguraciją rašė www.lrt.lt. „Gegužę perrinkto prezidento Gitano Nausėdos inauguracija bus gana tradicinė, o vakarinėje jos dalyje planuojamas priėmimas, kuriame laukiama maždaug 2 tūkst. dalyvių. „Inauguracijos ceremonija yra susiklosčiusi per dešimtmečius, bet, aišku, kai kuriose dalyse ji bus šiek tiek skirtinga, nes prezidentas pradeda antrą kadenciją“, – BNS sakė prezidento patarėjas Frederikas Jansonas, esantis inauguracijai surengti skirtos komisijos sudėtyje. „Tokių atvejų yra mažiau buvę – vienas iki šiol“, – pridūrė jis, turėdamas omenyje Dalią Grybauskaitę, buvusią prezidente dvi kadencijas paeiliui nuo 2009 iki 2019 metų.

G. Nausėdos inauguracija prasidės priesaika Seime, vėliau prezidentas dalyvaus šv. Mišiose Vilniaus arkikatedroje, po jų Katedros aikštėje vyks prezidento kaip vyriausiojo ginkluotųjų pajėgų vado ceremonija, kur dalyvaus ir Lietuvos kariai. Šalies vadovas eis į S. Daukanto aikštę prie Prezidentūros, kur sakys kalbą Lietuvos žmonėms. Vėliau Prezidentūroje Vyriausybę gražins G. Nausėdai įgaliojimus ir tada prezidentas paves Ministrų kabinetui laikinai eiti pareigas, kol Seimas iš naujo nenubalsuos dėl Ingridos Šimonytės kandidatūros toliau dirbti premjere. Liepos 12 dienos vakarą Prezidentūroje bus rengiamas iškilmingas priėmimas.

Pasak patarėjo, prezidentas siekia, kad inauguracijos renginių dalyviai būtų pasirinkti „atsižvelgiant į gerovės valstybės atskirčių mažinimo politiką“.

Patarėjo teigimu, renginiuose siekiama užtikrinti kuo platesnį tiek socialinių, tiek visuomenės grupių atstovavimą. „Visose inauguracijos dalyse bus kaip įmanoma plačiau atstovaujama Lietuvos ir regionai, kad tai nebūtų tik Vilniaus šventė ar valstybinių institucijų šventė“, – sakė F. Jansonas. „Tai bus visos Lietuvos šventė“, – pridūrė jis.“